

ศึกษาสถานการณ์การบังคับใช้ข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กรณีการประชุม
คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

นายสิทธิวรชัย ศรีไหม

รายงานวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13
สถาบันพระปกเกล้า
พ.ศ. 2564
ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

ศึกษาศถานการณการบงคไขอบงคการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562
กรณการประชุมคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการ
ผานสื่ออิเลกทรอนิกส

โดย

นายสิทธิวรชัย ศรีไหม

รหัสประจำตัว 64-13-109

สถาบันพระปกเกล้า

รายงานวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง ศึกษาสถานการณ์การบังคับใช้ข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กรณีการประชุม
คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อาจารย์ที่ปรึกษา :

(อาจารย์กิตติมา บุนนาค)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม :

(อาจารย์วิวิธ ชัยภาคภูมิ)

อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13

(ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย)
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

ชื่อผู้จัดทำ : นายสิทธิวรชัย ศรีโหม นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า

หลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13

ชื่อหัวข้อเอกสาร : ศึกษาสถานการณ์การบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562

กรณีการประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์กิตติมา บุญนาค

อาจารย์ที่ปรึกษา (ร่วม) : นายวิหวัศ ชัยภาคภูมิ

ด้วยการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา วุฒิสภาจะตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาขึ้น เพื่อช่วยให้การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเรียบร้อย ซึ่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาจะกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกิจตามหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา ประกอบกับยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยให้วุฒิสภาสามารถดำเนินการกิจให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2562 ได้เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในหลายประเทศทั่ว รัฐบาลจึงต้องตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 เพื่อให้การปฏิบัติงานของภาครัฐ รวมถึงที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนที่ต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกัน ให้สามารถปรึกษาหารือกันเป็นปกติได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งตามมาตรา 5 (1) แห่งพระราชกำหนดฉบับนี้บัญญัติให้ไม่ใช้บังคับแก่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ด้วยเหตุดังกล่าววุฒิสภา จึงได้ตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 เพื่อให้คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของวุฒิสภาสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 และมีผลใช้บังคับแล้ว เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2563 ทั้งนี้ จากการใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฉบับดังกล่าว ประมาณ 1 ปี 6 เดือน ที่ผ่านมา ยังมีประเด็นที่ควรทำการศึกษาสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับดังกล่าวว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ดังนั้น ข้าพเจ้าในฐานะเลขานุการกรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วุฒิสภา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และศึกษาสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องศึกษา โดยศึกษาข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผ่านมา

โดยการศึกษาข้อมูลจาก 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตการณ์และเข้าไปมีส่วนร่วมกับการประชุมผ่านสื่อ

อิเล็กทรอนิกส์โดยตรง และการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ จากการถอดแบบสอบถามของกรรมการอนุกรรมการ ข้าราชการและพนักงานราชการในสำนักงานกรรมการ 1 2 และ 3 ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รวมจำนวน 178 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 123 คน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาหาข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมา โดยมีประเด็นการศึกษาว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 เมื่อใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จะพบปัญหาที่ต้องทำการแก้ไขให้สามารถใช้บังคับได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ที่นำมาใช้บังคับกับวุฒิสภาเป็นครั้งแรก

โดยจากวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อ 1 ที่ว่า ศึกษาข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง พบว่า เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รัฐบาลไทยจึงได้ตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ขึ้นเพื่อยกฐานะของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การปฏิบัติงานของภาครัฐ รวมถึงที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนสามารถปรึกษาหารือกันได้ตามปกติ แต่มาตรา 5 (1) ของพระราชกำหนดดังกล่าว บัญญัติให้ไม่ใช้บังคับแก่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ด้วยเหตุดังกล่าว วุฒิสภาจึงต้องตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 เพื่อให้คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของวุฒิสภาสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

จากวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อ 2 ที่ว่า ศึกษาสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาหาข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาไม่เหมาะสม จึงไม่เป็นไปตามประเด็นการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาดังกล่าว ได้พบปัญหาที่ควรทำการแก้ไข แม้ไม่ใช่ปัญหาที่เกิดจากจากข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 แต่เป็นปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการ ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

อนุกรรมการข้าราชการและพนักงานราชการในสำนักกรรมการ 1 2 และ 3 ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รวมจำนวน 178 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 123 คน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาหาข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมา โดยมีประเด็นการศึกษาว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 เมื่อใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จะพบปัญหาที่ต้องทำการแก้ไขให้สามารถใช้บังคับได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ที่นำมาใช้บังคับกับวุฒิสภาเป็นครั้งแรก

โดยจากวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อ 1 ที่ว่า ศึกษาข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง พบว่า เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รัฐบาลไทยจึงได้ตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ขึ้นเพื่อยกฐานะของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การปฏิบัติงานของภาครัฐ รวมถึงที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนสามารถปรึกษาหารือกันได้ตามปกติ แต่มาตรา 5 (1) ของพระราชกำหนดดังกล่าว บัญญัติให้ไม่ใช้บังคับแก่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ด้วยเหตุดังกล่าว วุฒิสภาจึงต้องตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 เพื่อให้คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของวุฒิสภาสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

จากวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อ 2 ที่ว่า ศึกษาสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาหาข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาไม่มีความเหมาะสม จึงไม่เป็นไปตามประเด็นการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาดังกล่าว ได้พบปัญหาที่ควรทำการแก้ไข แม้ไม่ใช่ปัญหาที่เกิดจากจากข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 แต่เป็นปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการ ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษา เรื่อง ศึกษาสถานการณ์การบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กรณีการประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์กิตติมา บุณนาค ที่ได้สละเวลาอันมีค่า แก่ผู้ศึกษา เพื่อให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้รายงานฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษา จึงขอกราบ ขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นักศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง

สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13

สถาบันพระปกเกล้า

วันที่ 18 มีนาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	3
1.4 วิธีดำเนินการศึกษา	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับข้อบังคับการประชุมสภา	4
2.1.1 ความสำคัญของข้อบังคับการประชุมสภา	4
2.1.2 สภาพตามกฎหมายของข้อบังคับการประชุมสภา	5
2.2 หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา คณะกรรมาธิการของวุฒิสภา และคณะอนุกรรมาธิการของวุฒิสภา	8
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของวุฒิสภา	9
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
2.4.1 แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการประชุม และวิธีเรียกประชุม มาตรา 1175	15
2.4.2 เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง การพัฒนาระบบ การจัดการประชุมคณะกรรมาธิการให้เป็นการประชุม แบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Meeting)	22
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	30
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร	30
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	35
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	36
3.6 การประมวลผลข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการศึกษา	37
4.1 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ	37
4.2 การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ	42
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และอภิปรายผล	71
5.1 สรุปผลการศึกษา	71
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	76
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	81
ภาคผนวก ข หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภาที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย	91
ประวัติผู้ศึกษา	112

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถาม	43
4.2 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถามด้านอายุ	44
4.3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถาม ด้านการศึกษา	45
4.4 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถาม ด้านตำแหน่งในการปฏิบัติราชการ	46
4.5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถาม ด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมฯ	47
4.6 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้ประธานคณะเป็นผู้มีอำนาจ และเห็นสมควรในการกำหนดให้มีการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสม หรือมีข้อจำกัด	48
4.7 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่อยู่ในระเบียบ ซึ่งมีสถานะต่ำกว่าข้อบังคับฯ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด	49
4.8 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้กำหนดระเบียบ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด	50
4.9 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด	51
4.10 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งหรือเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด	52
4.11 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพิจารณาในเรื่องลับมีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด	53
4.12 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การที่ประธานวุฒิสภาจะออกประกาศ ให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาในเรื่องลับได้ หากมีระบบควบคุม การประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด	54

- 4.13 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามปกติในห้องประชุม มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 55
- 4.14 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า ในหนังสือนัดประชุมต้องระบุเหตุอันสมควร ในการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 56
- 4.15 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า ประธานคณะกรรมการจะต้องบันทึกเหตุอันสมควรไว้ในหนังสือ ในกรณีมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประชุมจากการประชุมตามปกติ เป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 57
- 4.16 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (1) และข้อ 5 โดยใช้วิธีการแคปรูปภาพของผู้เข้าร่วมประชุม มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 58
- 4.17 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (2) และข้อ 6 ที่กำหนดให้ต้องมีช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพที่ชัดเจนและต่อเนื่องตลอดเวลา มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 59
- 4.18 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้ประธานในที่ประชุม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุม สามารถจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุม โดยงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดส่งหรือรับข้อมูลได้ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 60
- 4.19 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองตลอดเวลาที่มีการประชุมว่าไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ข้อมูลการประชุมได้ และไม่ใช้กับกรณีที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอก รับชมหรือรับฟังได้ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 61
- 4.20 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (3) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 62
- 4.21 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การลงมติหรือออกเสียงลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (4) และข้อ 9 มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 63
- 4.22 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (5) และ (6) ข้อ 10 และข้อ 11 (จาก Cloud ลง Harddisk) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 64
- 4.23 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (7) และข้อ 12 (โทร,line,อื่น ๆ) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 65

- 4.24 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม เป็นผู้จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน รวมถึงข้อมูลอื่น มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 66
- 4.25 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม เป็นผู้ลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม เมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลาย มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ 67
- 4.26 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใน 4 เรื่อง ตามข้อ 15 และให้ถือว่าระบบควบคุม การประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่มีมาตรฐานดังกล่าว มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัด 68

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ด้วยในการใช้หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภจะต้องคำนึงถึงหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน กำหนดหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาไว้แตกต่างไปจากเดิมหลายประการ อาทิ การกำหนดให้วุฒิสภาชุดแรกภายหลังรัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับ มีหน้าที่และอำนาจในการติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ โดยตัดหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และยังบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาในฐานะสมาชิกรัฐสภาร่วมให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามมาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

โดยการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาที่ผ่านมาวุฒิสภจะต้องรับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาขึ้น เพื่อช่วยให้การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเรียบร้อย ซึ่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกิจตามหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา ประกอบกับยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยให้วุฒิสภสามารถดำเนินการกิจให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอีกด้วย

โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา เมื่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภจะต้องรับผิดชอบงานด้านวิชาการและด้านอำนวยการที่เกี่ยวข้องกับการยกร่างข้อบังคับการประชุมฯ และพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมฯ รวมไปถึงการยกร่างข้อบังคับการประชุมฯ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติม และพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมฯ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการ ของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการยกร่างข้อบังคับการประชุมฯ และพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมฯ โดยจะมอบหมายให้กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการยกร่างข้อบังคับการประชุมฯ และพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมฯ ดังกล่าวด้วย

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2562 ได้เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในหลายประเทศทั่วโลก ที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อที่ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสามารถติดเชื้อได้ง่าย องค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้เป็นภาวะการแพร่ระบาดใหญ่ทั่วโลก ทำให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการที่เข้มข้นเพื่อควบคุมการระบาดของโรคตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) รัฐบาลจึงต้องตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 เพื่อให้การปฏิบัติงานของภาครัฐ รวมถึงที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนที่ต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกัน ให้สามารถปรึกษาหารือกันเป็นปกติได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แม้ว่าเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2557 จะมีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะได้วางหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้แล้ว แต่ประกาศดังกล่าวยังกำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมยังคงต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน ทำให้ผู้ซึ่งต้องเข้าร่วมประชุมในสถานที่เดียวกันยังมีความเสี่ยงที่จะติดโรคสูง อันไม่สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคม และยังกำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงาน รวมทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งตามมาตรา 5 (1) แห่งพระราชกำหนดฉบับนี้บัญญัติให้ไม่ใช้บังคับแก่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ด้วยเหตุดังกล่าววุฒิสภา จึงได้ตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 เพื่อให้คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของวุฒิสภาสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 และมีผลใช้บังคับแล้ว เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2563 ทั้งนี้ จากการใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฉบับดังกล่าว ประมาณ 1 ปีที่ผ่านมา ยังมีประเด็นที่ควรทำการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการใช้บังคับข้อบังคับดังกล่าวว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ดังนั้นข้าพเจ้าในฐานะเลขานุการกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วุฒิสภา จึงขอเสนอหัวข้อเอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง ศึกษาสถานการณ์การบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กรณีการประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อศึกษาการบังคับใช้ข้อบังคับ เพื่อให้การประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 ศึกษาข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.2.2 ศึกษาสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผ่านมา

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสถานการณ์การจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทราบถึงปัญหาการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

กรรมการ อนุกรรมการ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล (ตุลาคม 2564 - มกราคม 2565)

1.4 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการการวิจัยเชิงสำรวจ มีเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามเพื่อสอบถามกรรมการ อนุกรรมการ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ เพื่อทราบถึงข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผ่านมา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้รับทราบถึงข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.5.2 ได้รับรู้ถึงสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง จากข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผ่านมา

บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับข้อบังคับการประชุมสภา

รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา จำเป็นต้องมีข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภา เพื่อให้การดำเนินการกิจของสภาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม กล่าวคือ การพิจารณาวินิจฉัยหรือมีมติของสภา ตามหน้าที่และอำนาจของสภาในแต่ละเรื่อง จะต้องดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องตามระเบียบวาระการประชุมสภาที่วางเอาไว้ โดยข้อบังคับการประชุมสภาเป็นข้อบังคับที่สมาชิกของแต่ละสภามีมติร่วมกันเพื่อให้การดำเนินการกิจของสภาในแต่ละเรื่องว่าจะดำเนินการภายในกรอบใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายได้บัญญัติรายละเอียดในเรื่องนั้นไว้เป็นกรอบกว้าง ๆ หรือมิได้บัญญัติรายละเอียดเอาไว้ ข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภาจะต้องกำหนดรายละเอียดในเรื่องนั้นให้ละเอียดเพียงพอเพื่อให้การดำเนินการของสภาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยให้ได้ และในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการในเรื่องใดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยได้ ก็จะกำหนดทางแก้ไขไว้ในข้อบังคับนั้น

2.1.1 ความสำคัญของข้อบังคับการประชุมสภา

เดือน บุนนาค และไพโรจน์ ชัยนาม กล่าวว่า “สภาผู้แทนราษฎรต้องมีข้อบังคับวางระเบียบในการดำเนินงานของสภาและในเรื่ององค์การของสภา เมื่อไม่มีข้อบังคับตั้งงานของสภาก็จะดำเนินไปไม่ได้ ข้อบังคับของสภาเป็นสิ่งสำคัญมากในการปฏิบัติงาน ถ้ารัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติไม่ละเอียด ข้อบังคับก็เป็นสิ่งจำเป็นมากขึ้น ข้อบังคับสภาจะได้วางรายละเอียดของหลักซึ่งกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น วิธีการตั้งกระทู้ถามต่อรัฐบาล เป็นต้น การให้รายละเอียดไปบัญญัติไว้ในข้อบังคับแทนที่จะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นการง่ายแก่การที่จะแก้ไขต่อเติมให้เหมาะสมแก่กาลสมัย รัฐธรรมนูญเป็นสิ่งที่ไม่ควรแก้บ่อยนักและต้องทำให้แก้ได้ยาก จึงจะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ถาวร ดังนั้นข้อบังคับของสภาจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งนัก”¹

หยุด แสงอุทัย กล่าวว่า “การประชุมวุฒิสภาและสภาผู้แทนจะดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย ก็ต้องมีข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภา เพราะประธานสภาจะต้องมีข้อบังคับการประชุมและปรึกษาที่เป็นเครื่องมือการดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบ และข้อบังคับนี้ นอกจากจะมีประโยชน์ดังกล่าวแล้ว ข้อบังคับยังป้องกันการโต้เถียงระหว่างประธานสภากับสมาชิกและการโต้เถียงระหว่างสมาชิกด้วยกัน เพราะมีระบุไว้ชัดว่าต้องปฏิบัติอย่างไร”²

1 เดือน บุนนาค และไพโรจน์ ชัยนาม, คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ (รวมทั้งกฎหมายการเลือกตั้งด้วย) รัฐธรรมนูญสยาม ภาค 2, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นิติสาส์น : พระนคร, 2477), น. 211.

2 หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511, (ผู้จัดพิมพ์ พรรคคึกคักดี พันธพรม และวารพจน์ กุมภะวงศ์ศิริกุล : กรุงเทพมหานคร), หน้า 212 – 213.

มนตรี รูปสุวรรณ กล่าวว่า “ในทางปฏิบัติข้อบังคับของสภามีความสำคัญมาก เพราะเป็นบทบัญญัติซึ่งกำหนดวิธีดำเนินการงานและองค์การภายในของสภา เมื่อมีข้อบังคับไม่ดี การงานของสภาก็จะยุ่งและชักช้า ถ้ามีข้อบังคับดีก็มีโอกาสที่จะทำให้งานของสภาเรียบร้อยได้”³

ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ข้อบังคับการประชุมสภามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อแต่ละสภาทุกยุคทุกสมัยไม่ว่าจะเป็นระบบสภาคู่ คือ รัฐสภา ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา หรือระบบสภาเดี่ยว คือ สภาผู้แทนราษฎรในช่วงต้นสมัยที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือสภาที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีหน้าที่และอำนาจทำนองเดียวกัน โดยทุกสภาต้องมีข้อบังคับการประชุมสภาใช้บังคับเสมอไม่ว่าสภานั้นจะตราข้อบังคับการประชุมสภาขึ้นใหม่ หรือนำข้อบังคับการประชุมสภาของสภาอื่นมาใช้บังคับโดยอนุโลมก็ตาม

2.1.2 สภาพตามกฎหมายของข้อบังคับการประชุมสภา

(ก) ข้อบังคับการประชุมสภาเป็นกฎหมาย หรือไม่

ประเด็นนี้ เตือน บุนนาค และไพโรจน์ ชัยนาม⁴กล่าวว่า “ข้อบังคับสภามิใช่กฎหมาย เพราะเมื่อสภาได้ร่างและลงมติเสร็จแล้วก็ประกาศใช้ทันที ซึ่งผิดกับพระราชบัญญัติ แม้สภาได้ลงมติแล้วก็ยังใช้บังคับไม่ได้ ต้องนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และพระมหากษัตริย์อาจไม่ทรงเห็นชอบด้วย และจะพระราชทานคืนมายังสภาให้พิจารณาใหม่ก็ได้”

ต่อประเด็นนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นไปในทางเดียวกัน เนื่องข้อบังคับการประชุมสภาถือเป็นความตกลงร่วมกันของสมาชิกของแต่ละสภา โดยในการตราข้อบังคับนั้นจะตราโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราข้อบังคับ ประกอบกับมติเห็นชอบของสภา โดยข้อบังคับการประชุมสภานี้ แม้ในบางข้อจะมีผลใช้บังคับกับบุคคลภายนอกด้วย แต่ก็จะบังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกิจของสภาเท่านั้น มิได้บังคับใช้เป็นการทั่วไป

(ข) ข้อบังคับการประชุมสภาสภาพการใช้บังคับจะสิ้นสุดลงเมื่อใด

ประเด็นนี้ สามารถพิจารณาได้จาก 2 กรณี คือ

1) กรณีที่ 1 ข้อบังคับการประชุมสภาสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญหรือไม่
กรณีนี้ เตือน บุนนาค และไพโรจน์ ชัยนาม กล่าวว่า “การประชุมสภาในตอนแรกจึงได้อาศัยข้อบังคับของสภากรรมการองคมนตรีครั้งสมัยรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่ระเบียบการปรึกษาซึ่ง มาตรา 27 ให้อำนาจแก่สภาให้ตั้งขึ้นนั้น สภาหาได้จัดทำขึ้นไม่ คงใช้ข้อบังคับของสภากรรมการองคมนตรีตลอดมา แม้เมื่อมีรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันแล้วก็ดี ก็ยังใช้

³ มंत्री รูปสุวรรณ, กฎหมายรัฐสภา, พิมพ์ครั้งที่ 7 (มหาวิทยาลัยรามคำแหง : กรุงเทพมหานคร, 2545), น. 161.

⁴ เตือน บุนนาค และไพโรจน์ ชัยนาม, คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ (รวมทั้งกฎหมายการเลือกตั้งด้วย) รัฐธรรมนูญสยาม ภาค 2, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นิติสาส์น : พระนคร, 2477), น. 211 - 212

ข้อบังคับนี้อยู่เป็นเวลานาน” เมื่อพิจารณาความจากคำกล่าวดังกล่าวแล้ว แปลความได้ว่า แม้จะมีการสถาปนารัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ข้อบังคับการประชุมสภาเดิมก็ยังคงใช้บังคับได้อยู่ต่อไป⁵

ต่อกรณีนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นที่แตกต่าง โดยเห็นว่าเมื่อมีการสถาปนารัฐธรรมนูญฉบับใหม่และประกาศใช้บังคับแล้ว ข้อบังคับการประชุมสภาจะต้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้อำนาจไว้ด้วย เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมีความเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐธรรมนูญที่สถาปนาขึ้นใหม่ที่เฉลี่ยทุก 4.25 ปี (85 ปี/20 ฉบับ) จะมีการสถาปนารัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ประกอบกับเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1) เมื่อมีการตราข้อบังคับการประชุมสภาขึ้นใหม่ ภายหลังจากมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ หากข้อบังคับการประชุมสภาเดิมยังมีผลใช้บังคับอยู่จะต้องมีบทยกเลิกข้อบังคับการประชุมสภาเดิม ซึ่งจากการตรวจสอบข้อบังคับการประชุมสภาที่ผ่านมาทุกฉบับพบว่า ส่วนใหญ่เมื่อมีการตราข้อบังคับการประชุมสภาขึ้นใหม่ ภายหลังจากมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ข้อบังคับการประชุมสภาฉบับใหม่จะไม่มีบทยกเลิกข้อบังคับการประชุมสภาเดิม โดยมีเพียง 2 ฉบับ ที่มีบทยกเลิกข้อบังคับการประชุมสภาเดิมเมื่อมีการตราข้อบังคับการประชุมสภาขึ้นใหม่ ภายหลังจากมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ คือ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ ไม่นับรวมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544 ที่มีมีการตราขึ้นใหม่ภายหลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้บังคับแทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 316 วรรคสี่⁶ ที่บัญญัติให้ “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา และข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ และให้ข้อบังคับการประชุมดังกล่าวสิ้นผลลงเมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่ง แล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้...” หรือข้อบังคับการประชุมสภาฉบับอื่น ๆ ที่ตราขึ้นในระหว่างที่รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกันมีผลใช้บังคับ เช่น ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2477 ซึ่งตราขึ้นใช้บังคับแทนข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2476 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475⁷ เช่นเดียวกัน โดยมีบทยกเลิกข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2476 อยู่ในข้อ 83 ของข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2477

⁵ เตือน บุนนาค และไพโรจน์ ชัยนาม, คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ (รวมทั้งกฎหมายการเลือกตั้งด้วย) รัฐธรรมนูญสยาม ภาค 2, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นิติสาส์น : พระนคร, 2477), น. 212.

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 , มาตรา 316, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 114 ตอนที่ 55 ก (11 ตุลาคม 2540): น. 87.

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 มาตรา 45, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 49 (10 ธันวาคม 2475): น. 544.

1.2) เมื่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราข้อบังคับ สิ้นผลใช้บังคับไปแล้ว เช่น มาตรา 13 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557⁸ สิ้นผลใช้บังคับตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวไปแล้ว ข้อบังคับการประชุมสภาที่อาศัยอำนาจในการตราจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั้น ย่อมต้องสิ้นผลใช้บังคับไปด้วย เว้นแต่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มีบทบัญญัติให้ข้อบังคับการประชุมสภาที่ใช้บังคับโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญเดิม มีผลใช้บังคับอยู่ต่อไป

1.3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁹ มิได้มีบทบัญญัติให้ข้อบังคับการประชุมสภาที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไป อย่างเช่นที่เคยบัญญัติไว้ในมาตรา 316 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

2) กรณีที่ 2 ข้อบังคับการประชุมสภาสิ้นสุดลงพร้อมกับสภาหรือไม่
กรณีนี้ เดือน บุญนาค และไพโรจน์ ชัยนาม กล่าวว่า “ข้อบังคับสภาเป็นบทบัญญัติประจำ คือ เมื่อไม่ถูกแก้ไขข้อบังคับนี้ก็จะเป็นบทบัญญัติที่ใช้ได้เสมอตลอดไปทุก ๆ สมัยของสภาที่เปลี่ยนเข้ามาแทนกัน”¹⁰

ต่อกรณีนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นไปในทางเดียวกัน โดยสามารถยกตัวอย่าง เช่น ในช่วงที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีผลใช้บังคับมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนทั้งสิ้น 2 ชุด แต่ก็ใช้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพียงฉบับเดียว คือ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2551 หรือในช่วงที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลใช้บังคับมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนทั้งสิ้น 2 ชุด แต่ก็ใช้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพียงฉบับเดียว คือ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544

(ค) ข้อบังคับการประชุมสภามีผลผูกพันต่อใคร

ประเด็นนี้ เดือน บุญนาค และไพโรจน์ ชัยนาม กล่าวว่า “ข้อบังคับสภาเป็นบทบัญญัติภายใน คือ ใช้บังคับเฉพาะภายในสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น”¹¹ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและมีเพียงสภาเดียวเท่านั้น

⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 13, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 131 ตอนที่ 55 ก (22 กรกฎาคม 2557): น. 5.

⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560).

¹⁰ เดือน บุญนาค และไพโรจน์ ชัยนาม, *คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ (รวมทั้งกฎหมายการเลือกตั้งด้วย)* รัฐธรรมนูญสยาม ภาค 2, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นิติสาส์น : พระนคร, 2477), น. 212.

¹¹ เดือน บุญนาค และไพโรจน์ ชัยนาม, *คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ (รวมทั้งกฎหมายการเลือกตั้งด้วย)* รัฐธรรมนูญสยาม ภาค 2, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นิติสาส์น : พระนคร, 2477), น. 212.

ต่อประเด็นนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า ข้อบังคับการประชุมสภาจะมีผลใช้บังคับต่อสภาที่ตราข้อบังคับการประชุมสภาขึ้นหรือนำข้อบังคับการประชุมสภาของสภาชุดอื่นมาใช้โดยอนุโลม โดยในการดำเนินการกิจของสภานั้น อาจมีผลกระทบต่อบุคคลภายนอกในหลายกรณีด้วยกัน เช่น กรณีอำนาจของคณะกรรมการมาธิการตามมาตรา 129 ของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจในการสอบหาข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ซึ่งเดิมคือ อำนาจในการสอบสวนของคณะกรรมการมาธิการ เป็นต้น ดังนั้น การบังคับใช้ในปัจจุบันจึงมิได้มีผลบังคับใช้เฉพาะแต่ภายในสภาเท่านั้น แต่สามารถบังคับใช้ไปถึงบุคคลภายนอกได้ด้วย ทั้งนี้ สำหรับกฎหมายว่าด้วยคำสั่งเรียกของคณะกรรมการมาธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภานั้น ได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ 17/2563 วินิจฉัยความตอนหนึ่งว่า “เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 129 กำหนดหลักการและสาระสำคัญใหม่ที่เปลี่ยนแปลงจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 135 ซึ่งพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการมาธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. 2554 อาศัยอำนาจตราเป็นกฎหมายขึ้นใช้บังคับ ดังนั้น พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการมาธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. 2554 มาตรา 5 ที่บัญญัติอำนาจของคณะกรรมการในการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ มาตรา 8 ที่บัญญัติขั้นตอนในการออกคำสั่งเรียกไว้ และมาตรา 13 ที่กำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกของคณะกรรมการย่อมกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เป็นภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และเป็นบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา 129 จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 129”

2.2 หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา คณะกรรมการมาธิการของวุฒิสภา และคณะอนุกรรมการของวุฒิสภา

ในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา เมื่อมีวุฒิสภาขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ วุฒิสภาก็จะดำเนินการให้มีข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยในการดำเนินการให้มีข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาดังกล่าว วุฒิสภาก็จะตั้งคณะกรรมการมาธิการขึ้นเพื่อดำเนินการร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ตามลำดับ

โดยในการเตรียมการร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภานั้น จะต้องทำการศึกษาค้นคว้าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติถึงหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาว่ามีหน้าที่และอำนาจอย่างไร และในกรณีหากไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติไว้ แนวทางการดำเนินการ

ที่ผ่านมาของวุฒิสภาในอดีตเป็นอย่างไร รวมไปถึงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการที่ผ่านมาของวุฒิสภาเป็นอย่างไรด้วย ดังนั้น ในการดำเนินการยกร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาจะต้องศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลอย่างน้อย ดังนี้

- 1) หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภาที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
- 2) หน้าที่และอำนาจใดของวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภาที่ควรกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฉบับที่ยกร่างฯ นั้นบ้าง
- 3) ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาในอดีตกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายในแต่ละภารกิจอย่างไร รวมไปถึงรายละเอียดวิธีการดำเนินการที่ผ่านมาของวุฒิสภาเป็นอย่างไร

จาก 3 หัวข้อดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในฐานะหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่และอำนาจรับผิดชอบงานด้านวิชาการและธุรการของวุฒิสภา จะต้องดำเนินการยกร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภาสามารถดำเนินการกิจตามหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วและเรียบร้อย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของวุฒิสภา

ด้วยในปี พ.ศ. 2562 ได้เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในหลายประเทศทั่วโลก ที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อที่ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสามารถติดเชื้อได้ง่ายตามที่กล่าวมาแล้วในส่วนของที่มาและความสำคัญของการศึกษาในบทที่ 1 จากนั้นองค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้เป็นภาวะการแพร่ระบาดใหญ่ทั่วโลก ทำให้รัฐบาลไทยต้องใช้มาตรการที่เข้มข้นตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก โดยเฉพาะการเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) รัฐบาลไทยจึงได้ตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 เพื่อให้การปฏิบัติงานของภาครัฐ รวมถึงที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนที่ต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกัน ให้สามารถปรึกษาหารือกันได้ตามปกติ ด้วยการประชุมผ่านอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเดิมได้มีการประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้แล้ว โดยประกาศเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2557 แต่ประกาศดังกล่าวยังกำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมยังคงต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน ทำให้ผู้ซึ่งต้องเข้าร่วมประชุมในสถานที่เดียวกันยังมีความเสี่ยงที่จะติดโรคสูง อันไม่สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคม และยังกำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ใน

ราชอาณาจักร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงาน รวมทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน

โดยพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 มาตรา 5 (1) บัญญัติให้ไม่ใช้บังคับแก่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ด้วยเหตุดังกล่าววุฒิสภาจึงได้ตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 เพื่อให้คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของวุฒิสภาสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 และมีผลใช้บังคับแล้ว เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2563 ทั้งนี้ จากการใช้ข้อบังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฉบับดังกล่าว ประมาณ 1 ปี ที่ผ่านมา ยังมีประเด็นที่ควรทำการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการใช้บังคับข้อบังคับดังกล่าวว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

โดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 มีสาระที่สำคัญอยู่ในข้อ 3 ดังนี้

“ข้อ 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ของข้อ 86 แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562

“ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ประธานคณะกรรมการจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ต้องให้ผู้ร่วมประชุมสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดเรื่องมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคสองมิได้

- (1) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ
- (2) การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายตามข้อ 105
- (3) การพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 115
- (4) การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือที่คณะกรรมการมีมติให้กระทำการเป็นการลับ จนกว่าประธานวุฒิสภาจะประกาศกำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ
- (5) การประชุมอื่นตามที่ประธานวุฒิสภาประกาศกำหนด

ให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคสองมีผลเช่นเดียวกับการประชุมคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง โดยให้นับกรรมการซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมเป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม”

โดยข้อบังคับข้อดังกล่าว จะกำหนดในส่วนของเหตุที่จะกำหนดให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ เหตุอันสมควร ผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ ประธานคณะกรรมการ

และการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ผู้ร่วมประชุมจะต้องสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยกำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด และในวรรคที่สามเป็นการกำหนดข้อห้ามของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 5 กรณี ส่วนในวรรคที่สี่เป็นการกำหนดผลของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลเช่นเดียวกับการประชุมคณะกรรมการตามปกติ

สำหรับระเบียบมีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 สามารถสรุปหลักการได้ดังนี้

2.6.1 ระเบียบนี้ ใช้บังคับกับคณะอนุกรรมการของวุฒิสภาด้วย โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 89 วรรคห้า ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ที่กำหนดให้นำความในข้อ 86 มาใช้บังคับกับคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

2.6.2 ระเบียบนี้ ประธานวุฒิสภาจะอาศัยอำนาจในการออกระเบียบ โดยอาศัยอำนาจตามความในวรรคสองของข้อ 86 แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 โดยที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 16 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ได้ลงมติเห็นชอบแล้ว (บทอาศัยอำนาจ)

2.6.3 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ.” (ข้อ 1)

2.6.4 ระเบียบนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ข้อ 2)

2.6.5 ระเบียบนี้ เมื่อประธานคณะกรรมการได้กำหนดให้การประชุมของคณะกรรมการเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้ว หนังสือนัดประชุมของคณะกรรมการซึ่งเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวก็ให้ระบุเหตุอันสมควรเอาไว้ด้วย โดยเป็นการนำหลักการตามความในวรรคสองของข้อ 86 แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 โดยที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 16 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ได้ลงมติเห็นชอบแล้ว มากำหนดไว้ด้วย (ข้อ 3 วรรคหนึ่ง) และในกรณีที่ประธานคณะกรรมการได้กำหนดให้การประชุมของคณะกรรมการเป็นการประชุมปกติในห้องประชุมแล้ว หากต่อมาประธานคณะกรรมการเห็นว่าเหตุอันสมควรเกิดขึ้นภายหลัง ประธานคณะกรรมการสามารถกำหนดให้การประชุมในครั้งนั้นเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยต้องบันทึกเหตุอันสมควรนั้นไว้เป็นหนังสือก่อนเริ่มการประชุม (ข้อ 3 วรรคสอง)

2.6.6 ระเบียบนี้ กำหนดให้ในการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในฐานะรับผิดชอบงานด้านวิชาการและธุรการในการประชุมคณะกรรมการมาธิการจะเป็นผู้ดำเนินการ ในกระบวนการอย่างน้อย ดังนี้

(ก) การแสดงตนของผู้ร่วมประชุม โดยในข้อ 5 กำหนดไว้ว่า การแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตน หรือวิธีการอื่นที่สามารถยืนยันตัวตนก็ได้ (ข้อ 5 วรรคหนึ่ง) ทั้งนี้ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาพิจารณาเลือกใช้วิธีการแสดงตนที่มีความมั่นคงและรัดกุมตามความเหมาะสมกับการประชุม โดยคำนึงถึงเหตุการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้อง (ข้อ 5 วรรคสอง)

(ข) การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ โดยในข้อ 6 กำหนดไว้ว่า การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ ให้ดำเนินการด้วยช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียง หรือทั้งเสียงและภาพได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงผู้ร่วมประชุมที่มีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน ให้สามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในเวลาเดียวกัน เสมือนหนึ่งการประชุมในห้องประชุม (ข้อ 6 วรรคหนึ่ง) ทั้งนี้ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดเตรียมและกำหนดวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำรอง ในกรณีมีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม (ข้อ 6 วรรคสอง) อย่างไรก็ตาม หากเกิดเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมทำให้ไม่อาจสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันด้วยเสียงและภาพได้ในบางช่วงเวลา ถ้าในระหว่างช่วงเวลานั้นยังสามารถสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียง ก็ให้ถือว่าการประชุมในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นกระบวนการตามข้อ 4 (2) ด้วย

ในการนี้ คำว่า “เสียง” มิได้หมายความรวมถึงการจัดการประชุมที่มีลักษณะเป็นการประชุมทางไกลด้วยเสียง (audio conference) เพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงการประชุมทางไกลด้วยเสียงและภาพกรณีที่ไม่สามารถบันทึกภาพของการประชุมได้ในบางช่วงเวลา

(ค) การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้ร่วมประชุม โดยข้อ 16 ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กำหนดให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับการส่งหนังสือนัดประชุมโดยวิธีการตามข้อ 15 วรรคหนึ่ง คือ ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับการส่งหนังสือนัดประชุมทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นเพิ่มเติมก็ได้

(ง) การลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม โดยข้อ 9 กำหนดไว้ว่าการลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม ถ้าไม่ใช่กรณีตามข้อ 75 แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 (กรณีญัตติที่ไม่มีผู้คัดค้านให้ประธานของที่ประชุมถามที่ประชุม เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยกับญัตตินั้น) ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัด

ให้มีระบบหรือวิธีการที่ผู้ร่วมประชุมสามารถออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยได้ ตามข้อ 68 แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และระบบหรือวิธีการดังกล่าวต้องสามารถบันทึกและนำไปเปิดเผยได้ด้วยว่า

ผู้ใดได้ออกเสียงลงคะแนนเช่นใด ส่วนการออกเสียงลงคะแนนลับ ตามข้อ 69 แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ให้ใช้ระบบหรือวิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ที่ออกเสียงลงคะแนนและผลรวมของการออกเสียงลงคะแนน แต่ระบบหรือวิธีการดังกล่าวต้องไม่สามารถระบุได้ว่าผู้ใดลงคะแนนอย่างไร ไม่ว่าจะที่ขณะลงคะแนนนั้นหรือในภายหลังที่ลงคะแนนผ่านพ้นไปแล้ว

(จ) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงการบันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เว้นแต่เป็นการประชุมลับ และ

(ฉ) การจัดเก็บข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของการประชุม

โดยรายละเอียดของ (จ) และ (ฉ) จะกำหนดไว้ในข้อ 10 ข้อ 11 และข้อ 13 โดยในข้อ 10 กำหนดไว้ว่า การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามข้อ 4 (5) และข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (6) ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้ (1) วิธีการแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2) การลงมติและการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม (3) ข้อมูลบันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (4) เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมในการดำเนินการตามข้อ 6 และหากเหตุขัดข้องดังกล่าวไม่กระทบต่อสาระสำคัญในการประชุมมิให้มีผลทำให้การประชุมต้องเสียไป และ (5) ข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ และในข้อ 11 กำหนดไว้ว่า การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานตามข้อ 10 ให้บันทึกในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และเก็บรักษาด้วยวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยและด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้อีกด้วย และในข้อ 13 ยังกำหนดไว้ด้วยว่า เมื่อการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่กำหนดในข้อ 10 ทั้งข้อมูลเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ และข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลอื่นที่เกิดจากการประชุม หรือให้ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมส่งมอบข้อมูลดังกล่าว กล่าวคือ หากข้อมูลการประชุมมีการเก็บไว้ที่ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม ผู้ให้บริการดังกล่าวต้องส่งข้อมูลที่เก็บไว้ภายในระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นสุดการประชุมในแต่ละครั้ง

(ข) การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม โดยข้อ 12 กำหนดไว้ว่า การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมตามข้อ 4 (7) ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดเตรียมช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้องแก่ผู้ร่วมประชุมในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

(ข้อ 4 วรรคหนึ่ง)

ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาอาจใช้ระบบควบคุมการประชุมของตนเอง กล่าวคือ สร้างระบบควบคุมการประชุมของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาขึ้น หรือใช้ระบบควบคุมการประชุมของผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (WebEx, Zoom เป็นต้น) ก็ได้ (ข้อ 4 วรรคสอง)

2.6.7 ระเบียบนี้ กำหนดให้มีวิธีการจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุม โดยประธานในที่ประชุม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุม จะให้ผู้ควบคุมระบบควบคุมการประชุมงดการถ่ายทอดเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ เป็นการชั่วคราว หรือหยุดการส่งข้อมูล แก่ผู้ร่วมประชุมบุคคล หนึ่งบุคคลใดได้ทันที เช่น เมื่อมีการพิจารณาเรื่องที่ผู้ร่วมประชุมมีส่วนได้เสียในการประชุม เป็นต้น (ข้อ 7)

2.6.8 ระเบียบนี้ ผู้ร่วมประชุมต้องรับรองตนเองต่อที่ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ว่า ตลอดระยะเวลาการประชุมจะไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมได้ (ข้อ 8 วรรคหนึ่ง) ทั้งนี้ การรับรองตนเองดังกล่าว ไม่ใช่บังคับแก่กรณีในที่ประชุมมีมติให้ ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกสามารถรับชมหรือรับฟังได้ กล่าวคือ ในกรณีที่มีการถ่ายทอด สัญญาณการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปยังบุคคลภายนอก ผู้เข้าร่วมประชุมไม่ต้องดำเนินการ รับรองตนเองต่อที่ประชุม (ข้อ 8 วรรคสอง)

2.6.9 ระเบียบนี้ เมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาหรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมลบหรือทำลาย ซึ่งข้อมูลการประชุมออกจากสื่อบันทึกข้อมูลด้วยเทคโนโลยีและวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยในการ ลบหรือทำลาย (ข้อ 14)

2.6.10 ระเบียบนี้ ให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ด้านสารสนเทศ โดยเป็นการนำหลักการตามความในวรรคสองของข้อ 86 แห่งข้อบังคับ การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 โดยที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 16 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ได้ลงมติเห็นชอบแล้ว มากำหนดให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้านสารสนเทศ ไว้ว่า อย่างน้อยต้องมีมาตรฐานในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) การรักษา ความลับ (confidentiality) เพื่อป้องกันการเข้าถึง ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยบุคคลผู้ไม่มี สิทธิในการเข้าถึง (2) การรักษาความครบถ้วน (integrity) เพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในสภาพ สมบูรณ์ขณะที่มีการใช้งาน ประมวลผล โอน หรือเก็บรักษา (3) การรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (availability) เพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำงาน เข้าถึง หรือใช้งานได้ในเวลาที่ต้องการ และ (4) การรักษาความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (ข้อ 15 วรรคหนึ่ง) นอกจากนี้ ให้มี

คุณสมบัติอื่นของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องหรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดจากการประชุม ได้แก่ ความถูกต้องแท้จริง (authenticity) ความรับผิดชอบ (accountability) การห้ามปฏิเสธความรับผิดชอบ (non-repudiation) และความน่าเชื่อถือ (reliability) (ข้อ 15 วรรคสอง) ทั้งนี้ ให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุมตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้านสารสนเทศ กล่าวคือ ระบบควบคุมการประชุมใดที่ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมรับรองตนเองว่าเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุมที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด หรือระบบควบคุมการประชุมใดที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้การรับรอง ให้ถือว่าเป็นระบบควบคุมการประชุมที่มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้านสารสนเทศแล้ว อันสามารถนำมาใช้เป็นระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการได้ (ข้อ 15 วรรคสาม)

2.6.11 ระเบียบนี้ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการและให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหา อันเกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบนี้ (ข้อ 16)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการประชุม และวิธีเรียกประชุม มาตรา 1175 THE GUIDELINE OF THE LAW DEVELOPMENT REGARDING THE MEETING AND CONFERENCE CALL UNDER SECTION 1175¹²

จากผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยและอภิปรายผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบปัญหา ดังนี้

(ก) ปัญหาเรื่องของการวิเคราะห์ถึงสถานะทางกฎหมายของประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) และการใช้วิธีการประชุมระยะไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยแยกประเด็นวิเคราะห์

ประเด็นที่หนึ่ง ในเรื่องปัญหาการวิเคราะห์สถานะของประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ว่ามีผลเป็นกฎหมายหรือไม่ แนวทางในการวิเคราะห์ดูจากคำพิพากษาฎีกาในหลาย ๆ ฉบับ หรือจากแนวรัฐธรรมนูญในฉบับต่าง ๆ มีการยอมรับว่า ประกาศหรือกฎหมายต่าง ๆ ที่ออกโดยคณะปฏิวัติหรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีสถานะเป็นกฎหมาย มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลง แก้ไข ยกเลิกและออกกฎหมาย เพื่อใช้บริหารประเทศชาติได้ ผลวิจัยที่ได้จากการตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 70 มีความเข้าใจเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ว่าเป็นกฎหมายในระดับมาก และจากการสัมภาษณ์บุคคลที่มี

¹² รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์นวมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (ฉบับพิเศษ) เมษายน-มิถุนายน 2560 หน้า 337

ความรู้ความสามารถผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายให้เหตุผลว่า ยังมีกฎหมายที่ออกโดยคณะปฏิวัติ คณะรัฐประหาร หรือประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติแล้วแต่จะชื่อใดในขณะนั้น ยังมีผลใช้บังคับ อยู่เป็นจำนวนมาก และมีสภาพบังคับอยู่ ประกาศเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องไปแก้ไขกฎหมายหลักเพื่อให้มี เนื้อหาสอดคล้องกับข้อคำสั่งที่ออกมา แต่ต้องทำสารบัญญัติให้เห็นเท่านั้น เพื่อประโยชน์ในการบังคับ ใช้ ผลจากการสัมภาษณ์มีบางท่านให้ความเห็นว่า ควรนำคำสั่งหรือประกาศของคณะรักษาความสงบ แห่งชาติมาแก้ไขในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่ต้องการแก้ไขเพื่อให้มีข้อความสอดคล้องและสะดวก แก่การนำมาใช้

ประเด็นที่สอง ปัญหาในเรื่องการใช้วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันคณะ รักษาความสงบแห่งชาติ ได้บัญญัติกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องวิธีการประชุมไว้ในประกาศคณะ รักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้อำนาจบริษัท สามารถปรึกษาหารือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ มีเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมาย ดังนี้ “โดยที่ เทคโนโลยีปัจจุบันทำให้ผู้ร่วมประชุมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถปรึกษาหารือกันผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ได้โดยสะดวกแม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน ทั้งยังเป็นการประหยัดต้นทุนและ ระยะเวลาในการจัดการประชุมและการเดินทางไปร่วมประชุมด้วย และปัจจุบันมีการใช้วิธีการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการประกอบธุรกิจกันอย่างแพร่หลาย แต่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่ เปิดช่องให้ดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยมีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย สมควรมี กฎหมายกลางเพื่อกำหนดให้การประชุมบางอย่างที่กฎหมายต่าง ๆ บัญญัติให้ต้องประชุมสามารถ กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยมีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย” แต่กฎหมายได้กำหนดเป็นข้อยกเว้นไม่ให้ นำมาใช้ในการประชุมบางอย่าง ดังนี้

1. การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา
2. การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
3. การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ
4. การประชุมอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

อีกทั้งยังได้กำหนดมาตรฐานของการประชุมไว้ในประกาศกระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร กำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการ รักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารกำหนดในเรื่องมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2557 กำหนดวิธีการและมาตรฐานในการประชุมเอาไว้ จากการศึกษามีแนวทาง กฎหมายที่สอดคล้องกับในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ใน Delaware General Corporation Law (DGCL) ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการประชุมประจำปี โดยนำความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ มาใช้กับกระบวนการกำกับดูแลกิจการของบริษัท ที่อนุญาตให้บริษัทใช้ วิธีการ virtual-only shareholder meeting และ hybrid shareholder meeting มาใช้ได้ โดย กรรมการสามารถเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการได้โดยวิธีการประชุมทาง โทรศัพท์ (Conference telephone) หรือโดยอุปกรณ์ การติดต่อสื่อสารอื่น ๆ (Other

communication equipment) ที่สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนสามารถได้ยินซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายบริษัทต้นแบบ (Model Business Corporation Act: MBCA.) ได้บัญญัติยอมรับการประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารทางเทคโนโลยี โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า คณะกรรมการสามารถอนุญาตให้กรรมการแต่ละคนสามารถเข้าร่วมประชุมหรือจัดประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารใดๆ ได้ โดยกรรมการไม่จำเป็นต้องประชุมในสถานที่เดียวกัน ทั้งในประเทศอื่น เช่น อินเดีย หรืออังกฤษ ก็มีการรับรองการประชุมโดยใช้ประชุมทางไกลในการประชุมได้เช่นกัน ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามพบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นด้วยกับวิธีใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากสะดวกสบายในการเข้าร่วมประชุม และลดปัญหาเรื่ององค์ประชุมไม่ครบตามกฎหมาย อีกทั้งมีคำถามต่อเรื่องเกี่ยวกับความสะดวกสบายในการประชุมโดยวิธีผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยทั้งหมด และผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนที่ตอบแบบสอบถามยังเป็นผู้ติดตามและรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(ข) ปัญหาที่สอง ปัญหาในเรื่องการพิมพ์โฆษณาและในเรื่องระยะเวลาในการโฆษณา โดยแยกประเด็นวิเคราะห์

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาในเรื่องการพิมพ์โฆษณา ตามกฎหมายกำหนดวิธีการลงพิมพ์โฆษณาต้องบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ โดยต้องลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ จากการศึกษา นักวิชาการหลายท่านไม่เห็นด้วยกับวิธีการดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่าประชาชนไม่นิยมอ่าน มุ่งหวังทำให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ซึ่งไม่บรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จะใช้วิธีกำหนดในข้อบังคับให้กระทำโดยใช้วิธีการอื่น เช่น ปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานใหญ่ ผลของข้อบังคับดังกล่าวใช้บังคับไม่ได้ เพราะขัดกับบทบัญญัติของกฎหมาย ในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษการส่งคำบอกกล่าวทำได้ทั้งทาง e-mail หรือผ่านทาง website ของบริษัทนั้น ช่วยให้บริษัทประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าการประกาศทางหนังสือพิมพ์ หากวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างเช่น กฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด เดิมที่บริษัทมหาชนก็มีขั้นตอนในการโฆษณา ต้องประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อย 1 ฉบับ แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไข โดยในการโฆษณามีการนำสื่อ Electronic มาใช้ มีการแจ้งผ่าน Website ของบริษัท ตัวอย่างเช่น ในบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนไทยพาณิชย์ จำกัด มีการแจ้งผ่าน Website ของบริษัทจัดการ : www.scbam หรือช่องทางอื่นที่เหมาะสม เช่น NAV Center : www.thailandmutualfund.com หรือหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นต้น และระบุแนวทางแก้ไขไว้ด้วยว่าหากมีเหตุทำให้บริษัทจัดการไม่สามารถประกาศผ่าน Website ของบริษัทจัดการได้ บริษัทจัดการอาจพิจารณาประกาศผ่านช่องทางอื่นแทน เช่น NAV center หรือหนังสือพิมพ์รายวัน หรือช่องทางอื่นใดที่เหมาะสม เป็นต้น ส่วนในต่างประเทศ เช่น กฎหมายอังกฤษไม่ได้กำหนดให้การเรียกประชุมสามัญจะต้องมีเพียงการส่งเฉพาะทางจดหมาย (in hard copy form) แต่อาจส่งในรูปแบบทางอิเล็กทรอนิกส์ (in electronic form) ก็ได้ เช่น ในมาตรา 308 กำหนดถึงรายละเอียดวิธีการลงพิมพ์โฆษณาการประชุมสามัญ (Notice of a general meeting of a company must be given) ทำได้ 3 วิธี อาจส่งโดยทางจดหมาย (in hard copy form) ทางอิเล็กทรอนิกส์ (in electronic form) หรือโดยวิธีการประกาศผ่านทางเว็บไซต์ (website) โดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามพบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ได้ติดตาม และรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นประจำ และยังพบว่า ร้อยละ 90 ของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นควรให้ทุกบริษัทมี Website ของบริษัทด้วย เพื่อสะดวกและง่ายในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ถึงมือผู้ถือหุ้น ผลจากการตอบแบบสอบถามในข้อคำถามที่ว่าผู้ตอบแบบสอบถามรู้จักหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่หรือไม่ ร้อยละ 60 ไม่รู้จัก และร้อยละ 70 ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ท้องที่เลย สัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้ความสามารถผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายให้เหตุผลว่าท่านเหล่านั้นไม่เคยรับข่าวสารที่ได้จากหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ เขาใจว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายเรื่องนี้ต้องการมีพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร นอกเหนือจากวิธีการส่งจดหมายลงทะเบียน และเห็นด้วยให้มีการส่งข้อมูลทาง Website และทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเสนอให้เพิ่มวิธีการเรียกประชุมเช่นนี้เข้าไปในตัวบทกฎหมาย

ประเด็นที่สอง ปัญหาในเรื่องระยะเวลาในการโฆษณา กฎหมายกำหนดให้ต้องส่งคำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ลงพิมพ์โฆษณาก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน มีประเด็นที่น่าพิจารณาว่าระยะเวลาดังกล่าวน้อยเกินไปหรือไม่ เนื่องจากตามกฎหมายกำหนดว่าคำบอกกล่าวต้องส่งก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า 7 วัน แต่ผู้ถือหุ้นจะได้รับก่อนวันประชุมก็วันไม่ใช่สาระสำคัญ เช่นนี้ผู้ถือหุ้นอาจเหลือเวลาในคิดพิจารณา ตระเตรียมประชุมเพียง 3-4 วันก็เป็นได้ เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายเรื่องนี้ต้องการให้เกิดประโยชน์จากการส่งคำบอกกล่าววันนัดประชุมกำหนดเวลาเพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้มีโอกาสศึกษา หาข้อมูล และพิจารณาถึงประเด็นที่จะเข้าประชุม เตรียมการเพื่อเข้าประชุมอย่างรอบคอบ เป็นการรักษาสิทธิที่มีอยู่น้อยของผู้ถือหุ้น เปรียบเทียบกับต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ ได้กำหนดในกฎหมายบริษัท มาตรา 304 ให้กรรมการต้องเรียกประชุมภายใน 21 วัน นับจากวันที่กรรมการต้องการประชุม และต้องจัดให้มีการประชุมหลังจากได้รับเอกสารการประชุม ไม่นานเกินกว่า 28 วัน ส่วนกฎหมายบริษัทของประเทศญี่ปุ่น มาตรา 299 (1) การประชุมผู้ถือหุ้น กรรมการต้องส่งหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าสองสัปดาห์ ก่อนวันประชุมผู้ถือหุ้น หรือหากจะกำหนดให้น้อยกว่านี้ต้องระบุไว้ในข้อบังคับของบริษัท ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา แม้มีการนำการประชุมออนไลน์มาใช้ในการประชุม แต่ได้กำหนดระยะเวลาในการส่งคำบอกกล่าวล่วงหน้าในการประชุม ต้องใช้เวลา 15-21 วันในการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามพบว่าทุกคนที่ถูกเรียกประชุม จะเข้าร่วมประชุมในทุกครั้ง ร้อยละ 90 จะมีการเตรียมตัวก่อนล่วงหน้าเสมอ เช่นเตรียมคำถามหรือทำความเข้าใจในวาระประชุมก่อนเข้าร่วมการประชุม ส่วนน้อยร้อยละ 10 จะเตรียมเฉพาะเรื่องที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น ส่วนคำถามเกี่ยวกับระยะเวลาในการเรียกประชุม ได้รับคำตอบไม่ชัดเจนจนไม่สามารถนำผลมาวิเคราะห์ได้ (ร้อยละ 50 เห็นว่าระยะเวลา 7 วันเหมาะสมแล้ว อีกร้อยละ 50 เห็นว่าไม่เหมาะสมน้อยเกินไป) สัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้ความสามารถผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายหลายท่านเห็นว่าถ้าส่งถึงมือผู้เข้าร่วมประชุมภายใน 7 วัน ถือเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมตัว แต่หลายท่านตั้งข้อสังเกตว่าควรส่งล่วงหน้าประมาณ 15 วัน หรือ 21 วัน ก่อนวันประชุม แต่ไม่ควรนานเกินกว่านี้เพราะอาจทำให้ลืมเรื่องการประชุมได้

(ค) ปัญหาที่สาม ปัญหาในเรื่องสภาพแห่งกิจการที่จะได้ประชุมปรึกษากัน ซึ่ง “สภาพแห่งกิจการที่จะได้ประชุมปรึกษากัน” หมายถึง วาระต่าง ๆ ที่จะนำเข้าประชุมต้องมีการระบุไว้ใน

หนังสือเชิญประชุมว่า ในการประชุมจะมีหัวข้อใดบ้างในการประชุม เช่น จะมีเรื่องใดแจ้งเพื่อทราบ รับรองรายงานการประชุม เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา และมักจะมีวาระอื่น ๆ ระบุไว้ในหนังสือเชิญประชุมเสมอ แต่วาระอื่น ๆ ไม่มีคำจำกัดความในความหมาย จึงเกิดความไม่ชัดเจน มีความเห็นของนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความ (โสภณ รัตนากร ,2556) หมายถึงเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิหรือประโยชน์ของผู้ถือหุ้นผู้ไม่เข้าประชุมโดยตรงเท่านั้น เช่นนี้จะนำเรื่องใหญ่ที่ต้องอาศัยมติของที่ประชุมจะทำได้หรือไม่ เช่น ต้องการถอดถอนกรรมการออกจากตำแหน่ง พิจารณาอนุมัติค่าใช้จ่ายที่สำคัญ ฯลฯ จะนำเข้าวาระอื่น ๆ ได้หรือไม่ ซึ่งกฎหมายไม่มีข้อห้ามหรือข้อจำกัดในความหมายนี้

หลักการประกอบกิจการของบริษัท มีหลักที่สำคัญกำกับในการบริหารกิจการอยู่นั้นคือ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้เสียและพร้อมรับผิดชอบ หลักธรรมาภิบาลมุ่งหวังให้ทุกคนมีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจดำเนินการ และประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผิดชอบจากการตัดสินใจร่วมกัน

แม้หลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี ถือเป็นหลักที่สำคัญ มักถูกนำมาใช้ในภาครัฐแต่หากมองในมุมของเอกชนการนำมาใช้นั้นย่อม มีผลให้ในการบริหารกิจการของบริษัทเกิดความ เป็นธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในภาคเอกชนมีหลักใกล้เคียงกันเรียกว่าหลัก “บรรษัทภิบาล” มาใช้ในการกำกับดูแลกิจการที่ดีในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แต่การนำหลักบรรษัทภิบาลมาใช้ในบริษัท โดยเฉพาะในเรื่องของการประชุม ถือเป็นหลักการบริหารจัดการโครงสร้าง และกระบวนการภายในกิจการ เพื่อกำหนดทิศทางและสอดส่องดูแลผลการปฏิบัติงานของกิจการให้ดำเนินธุรกิจด้วยความโปร่งใส และเป็นธรรม

ในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศอังกฤษ ในหนังสือนัดประชุมใหญ่จะต้องแจ้งเรื่องราวที่จะประชุมด้วย และหากจะต้องมีการลงมติที่จะต้องส่งร่างมติไปพร้อมกัน ทั้งกรรมการต้องแจ้งด้วยว่า ตนจะได้รับผลประโยชน์อะไรจากมติที่นั้นบ้าง หากจะมีการประชุมเกี่ยวกับเรื่องสำคัญใน 3 เรื่อง คือการ ถอดถอนกรรมการ การถอดถอนและแต่งตั้งผู้สอบบัญชี และการต่ออายุให้กรรมการหลังครบเกษียณแล้ว การนัดประชุมต้องบอกกล่าวล่วงหน้านานขึ้นอีกด้วย ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามพบว่า ความเห็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 เห็นว่าวาระอื่น ๆ จะนำเรื่องสำคัญมาพิจารณาได้ ไม่จำกัดว่าต้องเป็น เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ อีกทั้งข้อคำถามที่ว่าควรมีคานียามความหมายของวาระอื่น ๆ ไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เห็นว่าควรกำหนดความหมายให้ชัดเจนในกฎหมาย แต่มีข้อสังเกตที่ต้อง นำมาพิจารณาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ไม่เห็นด้วยที่จะนำเรื่องสำคัญโดยไม่แจ้งไว้ก่อนเข้ามา ประชุมในวาระอื่น ๆ โดยอาศัยมติของผู้เข้าประชุมเห็นว่าไม่เหมาะสมและไม่มีโอกาสเตรียมข้อมูลทั้ง ยังผิดหลักธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาลอีกด้วย

สัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้ความสามารถผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายให้ความเห็นว่า วาระอื่น ๆ น่าจะหมายถึงเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่สำคัญ ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิหรือผลประโยชน์

ของผู้ถือหุ้นผู้ไม่เข้าประชุมโดยตรงเท่านั้น หลายท่านจึงควรกำหนดคำจำกัดความไว้ให้ชัดเจน แต่ก็มีหลายท่านเห็นว่าการจะบัญญัติในประมวลกฎหมายจะทำให้บัญญัติไปได้ทุกอย่างไม่รู้จัก ต้องสร้าง tradition หรือมีบรรทัดฐานจะดีกว่า

(ง) ปัญหาที่สี่ ปัญหาในเรื่องสถานที่ในการประชุม กฎหมายได้กำหนดให้คำบอกกล่าวเรียกประชุมต้องระบุสถานที่ แต่ไม่ได้กำหนดว่าต้องเป็นที่ใด กรรมการจะกำหนดที่ใดก็ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติอาจเป็นไปได้ว่าต้องการกีดกันผู้ถือหุ้นหรือผู้เข้าประชุมบางคน ไม่อยากให้มาร่วมประชุม หรือต้องการกำหนดผลการประชุมตามที่ตนต้องการ หรือทำให้ผลของการประชุมเปลี่ยนแปลงไป มีผลให้ไม่อาจเข้าร่วมประชุมได้ ซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้ถือหุ้นจะแสดงความเห็น หรือออกเสียงลงคะแนนในเรื่องนั้น ๆ หากนำเรื่องเดียวกันมาเปรียบเทียบกับบริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 101 ได้บัญญัติ ให้ความสำคัญกับสถานที่ประชุมโดยระบุไว้ชัดเจนว่า “สถานที่ที่จะเป็นที่ประชุม ต้องอยู่ในท้องที่อันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของบริษัทหรือจังหวัดใกล้เคียง เว้นแต่ข้อบังคับจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น” ทำให้กรรมการจะใช้ประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมายเพื่อกีดกันผู้เข้าประชุมบางคน หรือเพื่อประโยชน์ของตนในการบริหารบริษัทไม่ได้ ดังนั้นประเด็นปัญหานี้ควรกำหนดสถานที่ประชุมให้ชัดเจนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา (ทิพย์ชนก รัตโนสถ, 2556) กำหนดให้การประชุมจะทำในหรือนอกมลรัฐ ณ สถานที่ที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับของบริษัท หากข้อบังคับไม่ได้กำหนดไว้ให้ประชุมที่สำนักงานใหญ่ของบริษัท หรือในประเทศแคนาดาต้องประชุมในประเทศเท่านั้น ยกเว้นแต่มีข้อบังคับกำหนดเป็นอย่างอื่น ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ควรจัดที่สำนักงานใหญ่ และมีข้อสังเกตถึงความสะดวกที่จะประชุม ณ สถานที่หรือจังหวัดที่ไม่ได้ทำงาน ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามใดเห็นด้วย เนื่องจากไม่มีความสะดวก อีกทั้งในข้อคำถามที่ว่าสถานที่ที่มีผลต่อการประชุมหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นว่ามีผลต่อการตัดสินใจที่จะประชุม สัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้ความสามารถผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายให้ความเห็นว่าการกำหนดสถานที่ในกฎหมายให้ชัดเจนว่าต้องเป็นที่ใดเช่นเดียวกับกฎหมายของบริษัทมหาชนจำกัด

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1175 ในเรื่องคำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงกระบวนการในการเผยแพร่กฎหมายยังมีข้อบกพร่อง โดยในช่วงเวลาที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ดูแลบ้านเมืองมีประกาศ คำสั่ง หรือกฎหมายเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 18 ก วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2560 มีประกาศแก้ไขกฎหมาย เช่น ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ.2560 มาตรา 3 มีการยกเลิกความในมาตราแห่งประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติและพระราชกำหนด จำนวนถึง 76 ฉบับ อีกทั้งยังมีบัญชีท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ.2560 ทั้ง 76 ฉบับ เมื่อพิจารณากฎหมายที่ออกเฉพาะในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2560 เพียงวันเดียวมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นพระราชบัญญัติ และพระราชกฤษฎีกาจำนวนถึง 7 ฉบับ

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ฝ่ายนิติบัญญัติ เมื่อมีการออกประกาศ คำสั่งหรือกฎหมาย แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายควรมีการจัดพิมพ์แก้ไขกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ค้นคว้าหรือติดตามกฎหมาย ดังที่กล่าวมา ในปัจจุบันมีกฎหมายใหม่ ๆ แก้ไขออกมาอย่างมากมาย เป็นความร่วมมือของกฤษฎีกาในการจัดพิมพ์แก้ไข หรือเป็นหน้าที่ของสำนักพิมพ์กฎหมายในการจัดทำ แต่ในกฎหมายเล็ก ๆ เช่น พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 633) พ.ศ.2560 เรื่องเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มเหรียญที่ระลึกสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เป็นต้น กฎหมายเหล่านี้จะไม่มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ข้อมูลที่มีการแก้ไขทำให้กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีเฉพาะผู้รู้หรือผู้ใช้เท่านั้นที่จะติดตามได้ โดยอาศัยข้ออ้างที่ดีคือได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ประชาชนรับรู้แล้ว ผู้วิจัยเสนอว่าหน้าที่ในการประกาศใช้กฎหมายเป็นหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในเผยแพร่จัดทำข้อมูลตามที่มีการประกาศใช้กฎหมายใหม่ ควรมีแผนกใดแผนกหนึ่งไม่ว่าอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ใดก็ตาม มีหน้าที่ตั้งนี้ในการอำนวยความสะดวกในการติดตามกฎหมาย เช่น 1. การประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) วันนี้รับหลักการทางกฎหมายใดบ้าง 2. ผ่านกฎหมายใดบ้าง 3. ต้องการให้แจ้งเลยว่ากฎหมายใดบ้าง ที่พิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา และ 4. จะให้ดีที่สุดคือควรมีรายละเอียดด้วย

1. ประเด็นปัญหาเรื่องการใช้วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง นักวิชาการทางด้านกฎหมาย ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายในต่างประเทศ เห็นด้วยกับการนำวิธีการเช่นนี้มาใช้ แต่ผู้วิจัยเห็นควรแก้ไขกฎหมาย ที่ต้องให้ทุกคนที่ร่วมประชุมต้องอยู่ในราชอาณาจักรในขณะที่มีการประชุมจึงจะสามารถประชุมโดยใช้วิธีการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

2. ปัญหาเรื่องการประชุมโฆษณา ผู้วิจัยเห็นควรยกเลิกวิธีการที่ต้องลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ แต่เห็นควรเพิ่มช่องทางใหม่ที่ทันสมัยโดยให้มีการส่งข้อมูลทาง Website และทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เข้าไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1175

3. ปัญหาเรื่องระยะเวลาในการโฆษณา จากผลการศึกษาพบว่าผู้เข้าร่วมประชุมควรได้มีการเตรียมตัวในการประชุม เวลาที่กำหนดตามกฎหมายต้องส่งก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า 7 วัน อาจถึงมือผู้ประชุมเพียง 3-4 วัน ผู้วิจัยเห็นควรแก้ไขในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1175 เพิ่มระยะเวลาควรส่งล่วงหน้าอย่างน้อย 15 วัน

4. ปัญหาเรื่องความหมายของคำว่า “วาระอื่น ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ” ที่ต้องกำหนด ในการประชุม จากการศึกษาพบว่าเรื่องดังกล่าวควรเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ใช่เรื่องที่ต้องอาศัยมติของที่ประชุมในการพิจารณา ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรกำหนดเป็น 2 ทาง ดังนี้

ทางแรก หากบัญญัติว่าวาระอื่น ๆ คืออะไร เห็นว่าไม่เป็นการเหมาะสมจะทำการเพิ่มบทบัญญัติกฎหมายให้ยืดยาวโดยไม่จำเป็น แต่เห็นควรกำหนดให้ชัดว่า “ต้องไม่ใช่เรื่องที่อาศัยมติในการพิจารณา”

ทางที่สอง การอธิบายความหมายของคำว่า “วาระอื่น ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ” ควรต้องพึ่งอำนาจศาลในการตีความ ต้องอาศัยนักกฎหมายที่สังคมยอมรับ อธิบายถึงความหมายที่แท้จริง และต้องอาศัยหลักเกณฑ์ในบริษัทเป็นหลักในการนำมาใช้บริหารบริษัทจำกัด

5. ปัญหาเรื่องสถานที่ประชุม ผู้วิจัยเห็นควรกำหนดให้ชัดเจนเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน “กำหนดให้สถานที่ที่จะเป็นที่ประชุม ต้องอยู่ในท้องที่อันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของบริษัทหรือจังหวัดใกล้เคียง เว้นแต่ข้อบังคับจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น”

2.4.2 เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการประชุม คณะกรรมการให้เป็นการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Meeting)¹³

โดยผู้วิจัยได้เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการจัดการประชุมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ให้เป็นการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาให้มีระบบการจัดการประชุมดังกล่าวให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว อันจะส่งผลดีต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการประชุมคณะกรรมการ ดังนี้

(ก) แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการให้เป็นการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์

การจะพัฒนาระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการให้เป็นการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น อาจสามารถจะใช้แนวทางการพัฒนาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นแบบอย่างของแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

ด้านการพัฒนาระบบ ควรดำเนินการ คือ

- ศึกษาความต้องการของผู้ใช้ระบบ
- กำหนดปัญหา และวัตถุประสงค์ของระบบ
- วิเคราะห์ระบบงาน และออกแบบระบบ
- พัฒนาโปรแกรม และทดสอบระบบ
- ติดตั้งระบบ / อบรมการใช้งานระบบให้กับผู้ใช้
- บำรุงรักษาระบบ

¹³ นายนิพนธ์ เปรมกมล เอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร "การพัฒนานักบริหารระดับสูง" รุ่นที่ 2 สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ 8 ที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะได้รับการประเมินให้ดำรงตำแหน่งระดับ 9 ประเภทเชี่ยวชาญเฉพาะ รัฐสภา พ.ศ. 2550, หน้า 94 – 96.

ด้านอุปกรณ์ ควรดำเนินการ คือ

- จัดหาคอมพิวเตอร์ประจำโต๊ะประชุม หรือโน้ตบุ๊กสำหรับกรรมการใช้ในขณะประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์
- จัดหาและเดินระบบเครือข่ายสำหรับห้องประชุม เพื่อความสะดวกสำหรับกรรมการผู้เข้าประชุมในการเชื่อมต่อกับเครือข่ายของรัฐสภา
- จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย สำหรับติดตั้งระบบการประชุมอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ใช้ในการจัดทำระบบการประชุมอิเล็กทรอนิกส์
- จัดหาอุปกรณ์โสตทัศนอุปกรณ์ประจำห้องประชุม เพื่อใช้งานร่วมกับระบบการประชุมอิเล็กทรอนิกส์

ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรดำเนินการ คือ

- จัดอบรมการใช้ไอซีทีสำหรับผู้บริหาร เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ สามารถเปิด ค้นหา และเรียกใช้งานเอกสารการประชุมในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ รวมทั้งสามารถใช้ไอซีทีเพื่อการติดต่อสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานการประชุมได้
- จัดอบรมการใช้ไอซีทีสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับงานการประชุมเพื่อให้ความคุ้นเคย เกิดทักษะและความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการงานเอกสารการประชุมในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างครบวงจร รวมทั้งสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับงานการประชุมได้

(ข) รูปแบบจำลองระบบการจัดประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักกรรมการ

เมื่อได้มีการพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ตามมาตรฐานแล้ว สำนักกรรมการสามารถที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบระบบการจัดการประชุม คณะกรรมการให้เป็นการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยมีรูปแบบจำลองของกระบวนการในการจัดการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

ก่อนการประชุม ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการ ควรเป็นดังนี้

1) การส่งหนังสือนัดประชุม และหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้อำนวยการกลุ่มงาน หรือเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการ รับคำสั่งให้ออกหนังสือนัดประชุม และหนังสืออื่น ๆ แล้ว ดำเนินการพิมพ์หนังสือต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์นำเสนอให้ประธานคณะกรรมการลงนาม เสร็จแล้ว นำมาผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับ ต่อจากนั้น ส่งหนังสือต่าง ๆ ถึงผู้รับทางไปรษณีย์ปกติ และใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ควบคุมงานสารบรรณหนังสือที่ส่งออก และรับเข้าของกลุ่มงาน และของสำนักกรรมการ นอกจากนี้ ให้นำสำเนาหนังสือต่าง ๆ ส่ง

ถึงผู้รับทางโทรสาร (Fax) และใช้เครื่อง Scanner เปลี่ยนสำเนาหนังสือต่าง ๆ ให้เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ แล้วส่งให้ผู้รับทางอินเทอร์เน็ต โดยไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) รวมทั้งใช้ระบบ SMS ของโทรศัพท์ส่งข้อความสั้น ๆ แจ้งการประชุมทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกรรมการ และกิจกรรมสุดท้ายในส่วนนี้ให้ดำเนินการจัดการปรับปรุงข้อมูลในเว็บเพจของคณะกรรมการที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ในส่วนของการจัดประชุม

2) การเตรียมเพิ่มประชุม

การจัดเตรียมเพิ่มประชุมในการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์อาจไม่จำเป็นต้องจัดเพิ่มที่มีเอกสารจำนวนมากอีกต่อไป ถ้ายังจำเป็นต้องจัดเพิ่มเอกสารตามความประสงค์ของคณะกรรมการก็จะช่วยให้เพิ่มเอกสารบางอย่างมาก โดยอาจมีเพียงเอกสารสรุประเบียบวาระต่าง ๆ หรือเอกสารที่ผู้เข้าร่วมประชุมนำเข้าที่ประชุมอย่างเร่งด่วน ไม่ได้มอบให้เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการไว้ก่อนจนไม่มีเวลาที่จะจัดทำเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เข้าสู่ระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ทันเวลา ดังนั้น ภารกิจในส่วนการจัดเพิ่มประชุมจะปรับเปลี่ยนเป็นการนำหนังสือราชการ บันทึกการประชุม เอกสารประกอบการประชุมของผู้ชี้แจงและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประชุม มาเปลี่ยนเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ด้วยเครื่อง Scanner แล้วเก็บลงแผ่น CD เพื่อให้กรรมการ หรือผู้เข้าประชุมแต่ละคนเปิดดูรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเองผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ประจำโต๊ะในวันประชุม หรือเก็บข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์จากเครื่อง Scanner ไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) ของสำนักกรรมการ ในส่วนของแต่ละกลุ่มงาน เมื่อถึงวันประชุมกรรมการสามารถที่จะเปิดดูข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการได้จัดทำไว้ในคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) ได้ด้วยตนเอง หรือดูตามที่เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ควบคุมการนำเสนอข้อมูลอยู่ในห้องควบคุมระบบการประชุมเปิดให้ดูตามระเบียบวาระ ตามที่กรรมการแต่ละคนต้องการจะเลือกใช้แบบใด โดยข้อมูลจะปรากฏในจอคอมพิวเตอร์ประจำโต๊ะของกรรมการแต่ละคนตามต้องการ และเพื่อช่วยลดภาระในการเปลี่ยนเอกสารกระดาษประกอบการประชุมจำนวนมากเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ประกอบการประชุม เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการต้องเปลี่ยนวิธีการประสานงานในการนำเอกสารเข้าที่ประชุมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้เข้าร่วมประชุม โดยต้องพยายามขอความร่วมมือให้ผู้ที่ต้องการนำเสนอเอกสารในห้องประชุม ส่งเอกสารให้เจ้าหน้าที่นำเข้าประกอบการประชุมด้วยเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะทำให้เกิดความสะดวกด้วยกันทั้งสองฝ่าย โดยผู้เข้าร่วมประชุมที่จะนำเอกสารเสนอที่ประชุมก็ไม่ได้นำเอกสารกระดาษจำนวนมากมาให้เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการจัดเพิ่มประชุม และเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการก็จะลดภาระในการจัดเพิ่มประชุม และชนเพิ่มประชุมที่มีขนาดหนา มากไปห้องประชุม โดยใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับมาส่งเข้าคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) ได้ทันที

ช่วยลดขั้นตอนการเปลี่ยนเอกสารกระดาษที่ได้รับเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดยเครื่อง Scanner ไปได้
 ชั้นหนึ่ง

3) การเตรียมห้องประชุม

การเตรียมห้องประชุมของเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการกิจการจะมุ่งไปในการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ประกอบอยู่ในระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์โดยการตรวจตราตรวจสอบให้อุปกรณ์ทุกอย่างพร้อมในการปฏิบัติงาน เช่น การเปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ประจำโต๊ะกรรมการให้พร้อมที่จะเข้าสู่ระบบได้เมื่อกรรมการมานั่งโต๊ะประชุม

เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการคนหนึ่งเข้าเตรียมพร้อมควบคุมระบบต่าง ๆ ที่สนับสนุนการประชุมในห้องควบคุมการประชุม เจ้าหน้าที่ธุรการประจำคณะกรรมการเตรียมพร้อมอยู่ที่โต๊ะที่มีคอมพิวเตอร์ซึ่งมีโปรแกรมตรวจสอบบัตรสมาชิกการ์ดของกรรมการในการจ่ายเบี้ยประชุมว่าสามารถจ่ายได้ถูกต้องตามระเบียบหรือไม่ คอยดูแลการลงนามเข้าประชุมและตรวจสอบบัตรสมาชิกการ์ด เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการอีกคนหนึ่งคอยประสานงานในการต้อนรับผู้ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมในห้องพักรอเข้าร่วมประชุมโดยให้ลงนามในแฟ้มผู้เข้าร่วมประชุมแล้วนำรายชื่อในแฟ้มไปพิมพ์เข้าคอมพิวเตอร์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ควบคุมระบบในห้องควบคุมดำเนินการออนไลน์รายชื่อและตำแหน่งผู้ได้รับเชิญมาประชุมไปยังคอมพิวเตอร์บนโต๊ะประชุมของประธานคณะกรรมการเพื่อให้ทราบว่าผู้ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมผู้ใดเดินทางมารอประชุมแล้วบ้างเป็นต้น สำหรับผู้ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมที่เดินทางมาถึงเมื่อการประชุมได้เริ่มดำเนินการไปแล้ว แต่ยังไม่ถึงระเบียบวาระของตนและรออยู่ในห้องพักรอก็จะสามารถดูโทรศัพท์ค้นวงจรปิดแบบจอพลาสมาในห้องพักรอ ซึ่งแสดงข้อมูลการประชุมในห้องประชุมว่าเป็นอย่างไร เกือบจะถึงระเบียบวาระที่ตนเองจะเข้าร่วมประชุมแล้วหรือไม่ ในกรณีที่กรรมการ หรือผู้ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมยังไม่ถึงห้องประชุมเมื่อใกล้เวลาเปิดประชุม เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการสามารถใช้โทรศัพท์ในห้องประชุมที่สามารถติดต่อหมายเลขทางไกลต่างจังหวัด และโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกรรมการ และผู้ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมได้อย่างสะดวก

ระหว่างการประชุม ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการควรเป็น ดังนี้

เมื่อเปิดการประชุมเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการในห้องควบคุมการประชุมซึ่งเปิดหน้าจอคอมพิวเตอร์บนโต๊ะประชุมกรรมการทุกคน และเปิดเครื่อง Projector พร้อมฉากรับแสงแสดงระเบียบวาระการประชุมไว้พร้อมแล้วเริ่มปฏิบัติงานนำเสนอข้อมูลบนจอคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมเพาเวอร์พอยท์ ไมโครซอฟท์เวิร์ด หรือโปรแกรมอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับการดำเนินการประชุมของประธานในที่ประชุม ได้แก่ การเลื่อนข้อมูลในหน้าจอคอมพิวเตอร์ให้สอดคล้องกับเรื่องที่ประชุมกำลังพิจารณา ถ้าเป็นเรื่องแจ้งที่ประชุมก็จะแสดงข้อมูลสรุปย่อของเรื่องแจ้งที่ประชุมประกอบการแจ้ง

ที่ประชุมของประธานในที่ประชุมตามที่เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการได้จัดทำสรุปย่อเรื่องแจ้งที่ประชุมไว้ให้ประธานในที่ประชุมทราบแล้ว ถ้ามีภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวประกอบเรื่องแจ้งที่ประชุมก็สามารถนำเสนอประกอบเรื่องแจ้งที่ประชุมไปพร้อมกันด้วยเมื่อถึงระเบียบวาระรับรองบันทึกการประชุมก็สามารถนำเสนอบันทึกการประชุมได้ทันที พอถึงระเบียบวาระเรื่องที่พิจารณา ก็จะแสดงข้อมูลรายชื่อและตำแหน่งของผู้ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุม สรุปย่อของเรื่องที่จะพิจารณาว่ามีความเป็นมาอย่างไรมีประเด็นปัญหาอะไรที่ต้องพิจารณา เมื่อกรรมการ หรือผู้ใดต้องการให้แสดงข้อมูลโดยละเอียด ก็สามารถแสดงข้อมูลโดยละเอียดที่ได้จัดเตรียมเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แล้วให้ปรากฏได้ทันที หรือแจ้งให้กรรมการผู้นั้นเลือกเปิดดูข้อมูลโดยละเอียดด้วยตนเองเป็นอิสระจากหน้าจอกลางที่กำลังแสดงข้อมูลตามที่ประธานในที่ประชุมกำลังดำเนินการประชุมอยู่ก็ได้ เมื่อถึงระเบียบวาระเรื่องอื่น ๆ ก็ควบคุมระบบการนำเสนอข้อมูล และอื่น ๆ คล้ายกับระเบียบวาระที่ผ่านมา แต่ถ้ามีกรณีมีเอกสารที่ต้องการให้นำเสนอในที่ประชุมอย่างเร่งด่วนที่ไม่ได้มีการมอบเอกสารให้เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการเปลี่ยนเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เก็บไว้ใน Server ก่อนการประชุม เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการผู้ควบคุมระบบการประชุมในห้องควบคุมระบบการประชุมก็สามารถใช้เครื่อง Visualizer แสดงข้อมูลที่เป็นอักษร หรือภาพในเอกสารต้นฉบับเสนอให้ที่ประชุมดูได้ที่ละหน้าเช่นเดียวกัน กรณีการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ วิทยากร หรือนิติกร และเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล สามารถร่วมกันแก้ไขข้อความในมาตราต่าง ๆ ที่มีผู้เสนอให้แก้ไขแล้วแสดงส่วนที่มีการแก้ไขให้กรรมการทุกคนได้ทราบไปพร้อมกัน ตามที่ประธานในที่ประชุมสั่งได้ในทันที

ระหว่างการประชุมเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการคนอื่น ๆ นอกจากที่ประจำอยู่ในห้องควบคุมระบบการประชุมก็จะปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการให้คำแนะนำวิธีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การค้นคว้าข้อมูลจากระบบอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต ระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Document) ของสำนักกรรมการ หรือรับข้อมูลทางโทรสารจากหน่วยงานอื่นจากเครื่องโทรสารที่ติดตั้งอยู่ในห้องประชุม เจ้าหน้าที่ธุรการประจำคณะกรรมการ เมื่อดูแลเรื่องการลงนามเข้าประชุม และรับเบี่ยประชุมโดยใช้เครื่องตรวจสอบบัตรสมาชิกการ์ดแล้ว ก็คอยให้บริการอื่น ๆ ตามหน้าที่อีก เช่น การติดต่อประสานงานกับผู้ที่ยังไม่มาประชุมทางโทรศัพท์ การถ่ายเอกสาร การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการที่อยู่ในห้องควบคุมระบบการประชุมในกิจกรรมต่าง ๆ การดูแลเรื่องการสั่งน้ำชา กาแฟ แก้วเข้าร่วมประชุม เป็นต้น ซึ่งในห้องประชุมที่จะได้รับการพัฒนาขั้นใหม่ควรมีการติดตั้งแผงวงจรสำหรับกดปุ่มเพื่อให้ข้อมูลห้องประชุมและจำนวนชุดกาแฟที่ต้องการไปปรากฏในแผงแสดงข้อมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์ในห้องของเจ้าหน้าที่จัดเตรียมและให้บริการชุดกาแฟน้ำชาที่ห้องประชุมที่มีข้อมูลไปปรากฏในห้องเตรียมกาแฟตามลำดับ แทนการใช้โทรศัพท์สั่งด้วยวาจา ซึ่งเจ้าหน้าที่

ประจำห้องกาแฟอาจลืมได้เพราะมีหลายห้องประชุมโทรศัพท์สั่งไปในเวลาที่ใกล้กัน นอกจากนั้นบันไดหรือบริเวณโถงของเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการควรมีแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีหลอดไฟเล็ก ๆ ที่จะติดสว่างขึ้นเมื่อกรรมการกดปุ่มบันไดประชุมของกรรมการเพื่อเรียกเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการไปรับคำสั่งต่าง ๆ แพบการกวดมือหรือใช้เสียงเรียกเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการตามแบบเดิม ในส่วนของวิทยากร หรือนิติกรที่มีหน้าที่บันทึกการประชุมก็จะทำหน้าที่จับประเด็นการประชุมในการประชุมครั้งนั้น โดยจะมีการปรับเปลี่ยนไปใช้เครื่องบันทึกเสียงแบบดิจิทัล ที่เรียกว่า MP3 หรือ MP4 แทนเครื่องบันทึกเสียงแบบใช้แถบบันทึกเสียงแบบเดิม บันทึกเสียงการประชุม ซึ่งจะช่วยทำให้มีความสะดวกมากขึ้นเพราะเครื่องแบบใหม่มีขนาดเล็ก แต่สามารถบันทึกเสียงต่อเนื่องได้นานหลายชั่วโมง โดยไม่ต้องคอยเปลี่ยนตลับแถบบันทึกเสียงบ่อย ๆ อย่างเครื่องบันทึกเสียงแบบเดิม ในส่วนของเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการที่อยู่ในห้องควบคุมระบบการประชุม นอกจากจะควบคุมระบบการนำเสนอข้อมูล และระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังต้องคอยทำให้ข้อมูลการประชุมที่ไปปรากฏบนจอโทรทัศน์พลาสมาที่อยู่หน้าห้องประชุม หรือในห้องพักรอเข้าร่วมประชุมมีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้ที่ดูจอตงกล่าวอยู่ได้รับข้อมูลไม่ผิดพลาด นอกจากนี้ ยังต้องดูแลการบันทึกภาพและเสียงการประชุมจากกล้องวิดีโอดิจิทัลประจำห้องประชุมลงเครื่องดีวีดีประจำห้องประชุมด้วย ถ้ากรรมการต้องการให้บันทึกภาพและเสียงการประชุมไว้

หลังการประชุม ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการควรเป็นดังนี้

ภายหลังการประชุมที่ใช้ระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์กับการประชุมคณะกรรมการ จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการลดภาระในการจัดเก็บแฟ้มประชุมแบบเดิมที่มีเอกสารกระดาษจำนวนมากเพื่อขนไปเก็บในที่เก็บเอกสารได้อย่างมาก ภารกิจที่ต้องปฏิบัติ ภายหลังเสร็จสิ้นการประชุมของเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปจากการต้องช่วยกันเก็บแฟ้มประชุมที่มีขนาดหนาเป็นแฟ้มประชุมที่มีขนาดบางมากหรืออาจไม่ต้องใช้แฟ้มประชุมก็ได้เพื่อไปเก็บในสถานที่เก็บ และจะมีเพียงต้องเก็บเอกสารบางส่วนที่ผู้เข้าร่วมประชุมนำเข้ามาเสนอที่ประชุมทันทีโดยไม่ได้มอบให้เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการดำเนินการเปลี่ยนเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอนการเตรียมการก่อนการประชุม เมื่อเก็บเอกสารกระดาษที่อาจมีในห้องประชุมอยู่บ้างเสร็จเรียบร้อยเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการที่อยู่ในห้องควบคุมระบบการประชุมต้องปิดอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เรียบร้อย ถ้ามีกรรมการผู้ใดขอภาพและเสียงการประชุมที่ได้บันทึกไว้ขณะประชุม ก็จัดการถ่ายข้อมูลภาพและเสียงเข้าแผ่น CD และมอบให้กรรมการได้ทันที หลังจากนั้นก็จะจบกระบวนการการจัดประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ในส่วนของปฏิบัติหน้าที่ในห้องประชุม แต่ยังมีภารกิจต่อเนื่องหลังจากออกจากห้องประชุมแล้ว คือ ต้องนำ

เอกสารกระดาษบางส่วนที่มีผู้นำเข้าพิจารณาในที่ประชุมแบบไม่ได้แจ้งเจ้าหน้าที่ประจำ คณะกรรมการล่วงหน้าก่อนการประชุม ไปเปลี่ยนเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เครื่อง Scanner จะช่วยทำให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่มีในการประชุมถูกเก็บอยู่ใน server ของระบบการประชุมแบบ อิเล็กทรอนิกส์อย่างสมบูรณ์เมื่อรวมกับข้อมูลที่ได้เก็บไว้นำเสนอที่ประชุมในขั้นตอนเตรียมการก่อนการประชุม ซึ่งจะเป็นผลดีทำให้สามารถค้นคว้าข้อมูลย้อนหลังได้ง่าย และไม่มีข้อมูลสูญหาย หลังจากเสร็จขั้นตอนนี้แล้ว วิทยากร หรือนิติกรประจำกลุ่มงานก็จะจัดทำบันทึกการประชุม และสรุปย่อผลการประชุม เสนอผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบความถูกต้อง เสร็จแล้วก็เปลี่ยนบันทึกการประชุมเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แล้วส่งเข้าเก็บไว้ใน server ในส่วนของแต่ละกลุ่มงานเพื่อเตรียมพร้อมให้ คณะกรรมการ ได้รับรองบันทึกการประชุมในการประชุมครั้งต่อไป และสรุปผลการประชุมที่เสร็จแล้วเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการก็นำออกเผยแพร่ในเว็บเพจของคณะกรรมการที่เป็นส่วนหนึ่งในระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้กรรมการได้ล็อกอิน (login) จากรหัสประจำตัว (password) เข้าไปดูข้อมูลสรุปผลการประชุมและข้อมูลอื่น ๆ ได้จากที่บ้าน หรือสถานที่ที่กรรมการพักอยู่โดยใช้คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊กประจำตัวที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดไว้ให้ เมื่อจบขบวนการต่าง ๆ หลังเสร็จสิ้นการประชุมดังที่ได้กล่าวแล้ว ก็จะเข้าสู่วงจรเดิมของกระบวนการในการนัดประชุม และเตรียมการจัดประชุมในการประชุมครั้งต่อไปอีก

อย่างไรก็ตาม รูปแบบจำลองระบบการจัดการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้นำเสนอไว้นี้ อาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมขึ้นอีกได้ในอนาคต เมื่อได้มีการพัฒนาระบบให้เกิดขึ้นแล้ว และพบว่ามืองค์ประกอบใดในระบบที่สมควรปรับเปลี่ยนเพื่อให้ความเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการประชุมคณะกรรมการ สำหรับภาพรวมของรูปแบบจำลอง สามารถได้จากแผนภูมิแสดงแบบจำลองการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการในระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในภาคผนวก

(ค) ข้อเสนอแนะในการดำเนินการจัดให้มีระบบการจัดการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ในสภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ เท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันของสำนักกรรมการข้อมูลจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงศักยภาพของอุปกรณ์ไอทีที่สมบูรณ์ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ บุคลากร และองค์ประกอบอื่น ๆ ว่ามีศักยภาพที่สามารถจะนำระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการจัดการประชุมคณะกรรมการได้ โดยอาจใช้ระบบเต็มรูปแบบในท้องประชุมคณะกรรมการงบประมาณ และใช้ระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์บางส่วนแบบไม่เต็มรูปแบบกับห้องประชุมอื่น ๆ ซึ่งควรดำเนินการโดยจัดทำแผนพัฒนาระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการใช้เป็นการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นในปีงบประมาณ 2551 - 2552 และงบประมาณ 2552 - 2553 สำหรับโครงการที่อยู่ในแผนดังกล่าวควรประกอบด้วยโครงการ ดังนี้

- โครงการสัมมนา เรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการให้การประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเชิญผู้เข้าร่วมการสัมมนา คือ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการประชุมคณะกรรมการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการระดับปฏิบัติการของสำนักกรรมการ และสำนักอื่นที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และผู้แทนของหน่วยงานฝ่ายบริหารที่ใช้ระบบการจัดการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ในหน่วยงานแล้ว

- โครงการจัดซื้ออุปกรณ์เสริมในห้องประชุมให้สามารถรองรับการจัดการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ในระดับต้นได้ เช่น คอมพิวเตอร์ประจำโต๊ะประชุมคณะกรรมการ เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย เครื่อง Projector Visualizer และจากรับภาพ ประจำห้องประชุม และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ในระดับต้น เป็นต้น

- โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการแบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารในสำนักกรรมการ เพื่อให้ผู้บริหารในสำนักกรรมการ ได้มีความรู้และคุ้นเคยกับระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการแบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งบริหารจัดการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานในระบบการประชุมคณะกรรมการแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติงานในระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการแบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในสำนักกรรมการ เพื่อให้มีความรู้ ความคุ้นเคยกับระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการแบบอิเล็กทรอนิกส์ และสามารถปฏิบัติงานในระบบการประชุมคณะกรรมการแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- โครงการศึกษากฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายอื่น ๆ เพื่อประกอบการนำเสนอให้มีการแก้ไข เพื่อสนับสนุนการจัดการประชุมคณะกรรมการ แบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเสนอให้มีการกำหนดในข้อบังคับการประชุมให้การส่งหนังสือนัด หรือเชิญผู้เข้าร่วมประชุมสามารถส่งได้โดยใช้ระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษา เรื่อง ศึกษาสถานการณ์ในการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กรณีการประชุมคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 การประมวลผลข้อมูล

โดยในการการศึกษา เรื่อง ศึกษาสถานการณ์ในการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กรณีการประชุมคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ได้แบ่งข้อมูลการศึกษางานวิจัย คือ

- การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์โดยตรง และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) จากการตอบแบบสอบถามและการวิเคราะห์เชิงสถิติ ตามกรอบแนวคิด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล และการประเมินทางสถิติ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กรรมาธิการ อนุกรรมาธิการ ข้าราชการและพนักงานราชการในสำนักกรรมาธิการ 1 2 และ 3 ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในฐานะผู้ที่ต้องใช้งานการประชุมคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมจำนวน 178 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของ Taro Yamane ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 สามารถคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการใช้ในการวิจัยดังนี้ (Yamane, 1970: 580-581)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne}$$

เมื่อ n = จำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
 N = จำนวนทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
 e = ความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่า (เท่ากับ 0.05)

แทนค่าสูตร คำนวณโดยใช้สูตรดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ &= \frac{178}{1 + (178)(0.05)^2} \\ &= 123 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เท่ากับ 123 ตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยเลือกเก็บข้อมูลจากกรรมการ อนุกรรมการ ข้าราชการ และพนักงานราชการในสำนักกรรมการ 1 2 และ 3 ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่ต้องเป็นผู้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเชิงคุณภาพ (Qualitative research) จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์โดยตรง และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการประชุมผ่านสื่อ

อิลีกทรอนิกส์ และการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) จากการตอบแบบสอบถามและการวิเคราะห์เชิงสถิติ ตามกรอบแนวคิด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล และการประเมินทางสถิติ โดยทำการศึกษาจากวัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives) และกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) และจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงแก้ไขและทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ โดยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple Choice Questions) รวม 5 ข้อ ได้แก่

1. เพศ เป็นการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)
2. อายุ เป็นการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)
3. ระดับการศึกษา เป็นการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)
4. ตำแหน่ง เป็นการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ส่วนที่ 2 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ข้อจำกัดหรือปัญหาการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 โดยใช้คำถามปลายปิด (Close – Ended Question) ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอัตราภาค (Interval scale) ประกอบด้วยข้อคำถามวัดระดับความคิดเห็น จำนวน 21 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประเมิน 2 หมวด ได้แก่

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ข้อจำกัดหรือปัญหาการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ข้อจำกัดหรือปัญหาการบังคับใช้ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 โดยกำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	เหมาะสมอย่างยิ่ง
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	เหมาะสม
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	เฉย ๆ

ระดับคะแนน 2	หมายถึง	มีข้อจำกัด
ระดับคะแนน 1	หมายถึง	มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการ พ.ศ. 2563 เป็นคำถามปลายเปิด (ด้านเทคโนโลยี ด้านวิชาการ ด้านงานธุรการ และด้านอื่น ๆ)

การดำเนินการวัดตัวแปร ทางผู้วิจัยใช้มาตรวัดทั้ง 2 ประเภทดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้บุคลากรของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในฐานะผู้ที่ต้องใช้งานการประชุมคณะกรรมการธิการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำการทดสอบทำแบบสอบถามเพื่อวัดว่าได้ตรงตามประเด็น รวมทั้งทัศนคติของบุคลากรของสำนักงาน ฯ ในการใช้งานการประชุมคณะกรรมการธิการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 20 ชุด ไปทดลองใช้กับประชากรที่ทำการก่อนศึกษา (Pre -Test) โดยผู้ที่ทำการทดสอบไม่ได้ นำมารวมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจริง การทดลองก่อนศึกษานี้ เพื่อทดสอบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจแบบสอบถามหรือไม่ และทดลองนำมาคำนวณทางสถิติด้วยสูตรดังต่อไปนี้ เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรทดสอบความน่าเชื่อถือ เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรทดสอบความน่าเชื่อถือของครอนบาค (Cronbach) หรือ การหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α = Coefficient Alpha) และกำหนดให้ค่าความน่าเชื่อถือที่ยอมรับได้¹⁴ คือ 0.7 โดยผู้วิจัยได้มีการนำแบบสอบถามไปหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.91 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

α คือ สัมประสิทธิ์แอลฟา

n คือ จำนวนข้อคำถาม

¹⁴Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. (6th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall, pp. 776 – 779.

$\sum S_i^2$ คือ ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

S_i^2 คือ ความแปรปรวนของแบบทดสอบรายข้อ

แทนสูตร

$$n = 20$$

$$S_t^2 = 128$$

$$\sum S_i^2 = 17$$

$$\therefore \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right] = 0.91$$

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จะทำการบันทึกข้อมูล แล้วจึงนำไปประมวลผลข้อมูลหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel โดยสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การหาค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐานจะใช้การวิเคราะห์จากสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการนำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผ่านการตรวจจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จัดทำลงใน Google Form แล้วส่งให้ถึงผู้ตอบแบบสอบถามทาง Application Line ไปยังกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามแล้วขอรับกลับมาภายใน 15 วัน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 28 ธันวาคม 2564 จนถึงวันที่ 14 มกราคม 2565 รวมระยะเวลา 18 วัน ได้รับแบบสอบถามกลับมา 123 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 95 รวมทั้งใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจากการปฏิบัติงาน และผู้ศึกษาเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยการศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางในการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กรณีการประชุมคณะกรรมการและคณะ

อนุกรมวิธีการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้จาก 2 แหล่ง ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 123 คน โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยการโพสต์ลงใน Google Form ของผู้วิจัย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสาร วารสารที่สามารถอ้างอิงได้ ผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อประกอบการสร้างแบบสอบถาม

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ โดยเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยค่าสถิติร้อยละ (Percentages) และการแจกแจงความถี่ (Frequency) ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้สำหรับอธิบายตัวแปรที่ไม่ต่อเนื่อง (Nominal และ Ordinal)

2. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลในส่วนของ การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ข้อจำกัดหรือปัญหาการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 ประกอบด้วย ข้อคำถามวัดระดับความคิดเห็น โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยค่าสถิติร้อยละ (Percentages) และการแจกแจงความถี่ (Frequency) ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้สำหรับอธิบายตัวแปรที่ไม่ต่อเนื่อง (Nominal และ Ordinal)

3. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร Nominal หาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในด้านเทคโนโลยี ด้านวิชาการ ด้านงานธุรการ และด้านอื่น ๆ ในส่วนงานที่เกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 โดยวิเคราะห์หาค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้สำหรับวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่อง ศึกษาสถานการณ์ในการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุม วุฒิสภา พ.ศ. 2562 กรณีการประชุมคณะกรรมการธิการและคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ (Percentage) และในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) จากนั้นนำค่าสถิติที่ได้มาบรรยายผลทางสถิติว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้หรือไม่ โดยนำมาอภิปรายผลโดยนำแนวคิดและกรอบทฤษฎีที่ สอดคล้องกับประเด็นอ้างอิงและวิเคราะห์จากการใช้เครื่องมือโปรแกรม Microsoft Excel จาก ประชากรในกลุ่มจำนวน 123 คน มาพิจารณาจากข้อมูลที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ในด้าน ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุม คณะกรรมการธิการหรืออนุกรรมการ โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentages) และการแจกแจงความถี่ (Frequency)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ข้อจำกัดหรือ ปัญหาการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการ ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 ประกอบด้วย ข้อคำถามวัดระดับความ คิดเห็น โดยมีข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และการแจกแจง ความถี่ (Frequency)

3. วิเคราะห์หาค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของ คณะกรรมการ พ.ศ. 2563 เป็นคำถามปลายเปิด (ด้านเทคโนโลยี ด้านวิชาการ ด้านงานธุรการ และ ด้านอื่น ๆ)

3.6 การประมวลผลข้อมูล

หลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับแล้ว จะนำมาทำการลงรหัสข้อมูล (Coding) แล้วจึงนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Microsoft Excel

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษา โดยการศึกษาข้อมูลจาก 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตการณ์และเข้าไปมีส่วนร่วมกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยตรง และการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ จากการออกแบบสอบถามของกรรมการ อนุกรรมการ ข้าราชการและพนักงานราชการในสำนักกรรมการ 1 2 และ 3 ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รวมจำนวน 178 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 123 คน พบข้อมูลซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

ความสำคัญของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการวุฒิสภา ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยตรงสามารถสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ความหมายและความสำคัญ

จากหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาที่จะต้องคำนึงถึงหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา วุฒิสภาจะตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาขึ้น เพื่อช่วยให้การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเรียบร้อย ซึ่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาจะกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกิจตามหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา ประกอบกับยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยให้วุฒิสภาสามารถดำเนินการกิจให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอีกด้วย

โดยการที่วุฒิสภาจะตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาตามเหตุผลตามที่กล่าวมา วุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการหรือคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ยกร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาปรับร่างข้อบังคับฯ และเลขาธิการวุฒิสภาจะมอบหมายให้ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการ ทั้งการเสนอชื่อเพื่อเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือจัดทำรายชื่อเสนอต่อคณะกรรมการที่สภาตั้งขึ้นเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาแล้วแต่กรณี

ต่อมาเมื่อได้เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลจึงต้องตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 เพื่อให้การปฏิบัติงานของภาครัฐและภาคเอกชนสามารถปรึกษาหารือกันเป็นปกติ แต่ตามมาตรา 5 (1) แห่งพระราชกำหนดฉบับนี้บัญญัติให้ไม่ใช้บังคับแก่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา วุฒิสภา จึงได้ตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 เพื่อให้คณะกรรมการธิการและคณะอนุกรรมการธิการของวุฒิสภาสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 และมีผลใช้บังคับแล้ว เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2563 และจากการใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฉบับดังกล่าว ประมาณ 1 ปี ที่ผ่านมา ยังมีประเด็นที่ควรทำการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการใช้บังคับข้อบังคับดังกล่าวว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ดังนั้น จึงขอเสนอหัวข้อเอกสารวิชาการส่วนบุคคล ฉบับนี้ขึ้น

4.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของวุฒิสภา

ตามที่รัฐบาลไทยจึงได้ตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 โดยพระราชกำหนดดังกล่าวได้บัญญัติให้ไม่ใช้บังคับแก่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา วุฒิสภาจึงได้ตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 เพื่อให้คณะกรรมการธิการและคณะอนุกรรมการธิการของวุฒิสภาสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ตามที่กล่าวแล้ว มีสาระที่สำคัญอยู่ในข้อ 3 ดังนี้

“ข้อ 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ของข้อ 86 แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562

“ในกรณีที่มิเหตุอันสมควร ประธานคณะกรรมการธิการจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ต้องให้ผู้ร่วมประชุมสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดเรื่องมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคสองมิได้

- (1) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ
- (2) การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายตามข้อ 105
- (3) การพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 115

(4) การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือที่ คณะกรรมการมีมติให้กระทำเป็นการลับ จนกว่าประธานวุฒิสภาจะประกาศกำหนดให้ใช้ระบบ ควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ

(5) การประชุมอื่นตามที่ประธานวุฒิสภาประกาศกำหนด

ให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคสองมีผลเช่นเดียวกับการประชุม คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง โดยให้นับกรรมการซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมเป็นผู้มาประชุมและ เป็นองค์ประชุม”

โดยหากนำมาเปรียบเทียบกับ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563

ข้อ 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ 92/1 แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562

“ข้อ 92/1 ในกรณีมีเหตุอันสมควรที่ทำให้คณะกรรมการไม่สามารถจัดการประชุม คณะกรรมการในสถานที่เดียวกันได้ ประธานคณะกรรมการจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานสภา กำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ด้วย

การประชุมคณะกรรมการด้วยการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการประชุมคณะกรรมการตามข้อ 92 โดยให้นับกรรมการซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุม เป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม

การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม ข้อ 83 (2) โดยใช้การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพ

การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรค หนึ่ง มิได้

(1) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ

(2) การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือที่ คณะกรรมการมีมติให้กระทำเป็นการลับ

(3) การประชุมอื่นตามที่ประธานสภาประกาศกำหนด”

ข้อ 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ของข้อ 86 แห่งข้อบังคับการประชุมสภา ผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562

“ให้นำความในข้อ 92/1 มาใช้บังคับกับการประชุมคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม”

โดยสามารถพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายเนื้อหาได้ ดังนี้

1) ข้อ 86 วรรคสอง ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ว่า “ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ประธานคณะกรรมการธิการจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ต้องให้ผู้ร่วมประชุมสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดเรื่องมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย” ส่วนข้อ 92/1 วรรคหนึ่ง แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ว่า “ในกรณีมีเหตุอันสมควรที่ทำให้คณะกรรมการไม่สามารถจัดการประชุมคณะกรรมการในสถานที่เดียวกันได้ ประธานคณะกรรมการจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย” โดยเมื่อพิจารณาเนื้อหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีหลักการและเนื้อหาเป็นอย่างเดียวกันแต่บัญญัติไว้แตกต่างกันเล็กน้อย

2) ข้อ 86 วรรคสาม ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ว่า “การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคสองมิได้

- (1) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ
- (2) การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายตามข้อ 105
- (3) การพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 115
- (4) การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือที่คณะกรรมการมีมติให้กระทำการลับ จนกว่าประธานวุฒิสภากำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ

(5) การประชุมอื่นตามที่ประธานวุฒิสภาประกาศกำหนด”

ส่วนข้อ 92/1 วรรคสี่ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ว่า “การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่ง มิได้

- (1) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ
- (2) การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือที่คณะกรรมการมีมติให้กระทำการลับ
- (3) การประชุมอื่นตามที่ประธานสภาประกาศกำหนด”

โดยเมื่อพิจารณาเนื้อหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จะมีหลักการและเนื้อหาในทำนองเดียวกัน แต่มีการบัญญัติไว้แตกต่างกัน ในส่วนของอำนาจในการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งเป็นอำนาจที่มีเฉพาะส่วนของวุฒิสภา และในส่วนของเรื่องลี้บนั้น ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร จะกำหนดไว้เป็นเด็ดขาดห้ามมิให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการพิจารณา แต่ในส่วนของวุฒิสภานั้น กำหนดให้หากประธานวุฒิสภาเห็นว่าระบบควบคุมการประชุมมีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอแล้ว สามารถประกาศกำหนดให้ประชุมในเรื่องลี้บนั้นได้

3) ข้อ 86 วรรคสี่ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ว่า “ให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคสองมีผลเช่นเดียวกับการประชุมคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง โดยให้นับกรรมการซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมเป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม” ส่วนข้อ 92/1 วรรคสอง แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ว่า “การประชุมคณะกรรมการด้วยการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าเป็นการประชุมคณะกรรมการตามข้อ 92 โดยให้นับกรรมการซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมเป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม” โดยเมื่อพิจารณาเนื้อหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีหลักการและเนื้อหาเป็นอย่างเดียวกันแต่บัญญัติไว้แตกต่างกันเล็กน้อย

4) ข้อ 92/1 วรรคสาม แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ว่า “การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามข้อ 83 (2) โดยใช้การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพ” ซึ่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ไม่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 86 วรรคหนึ่ง กำหนดให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมวุฒิสภา มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งรวมถึงออกเสียงลงคะแนนที่กำหนดไว้ในหมวด 3 การประชุมวุฒิสภา ส่วนที่ 4 การลงมติ อยู่แล้ว จึงมิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะเหมือนในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ที่กำหนดให้การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยให้ใช้วิธีการเรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิกเป็นรายคนเท่านั้น

5) ข้อ 86 วรรคสี่ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ว่า “ให้นำความในข้อ 92/1 มาใช้บังคับกับการประชุมคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม” ซึ่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ไม่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 มิได้มีการตราขึ้นเป็นข้อใหม่ และตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 89 วรรคห้า ให้นำความในข้อ 86 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งรวมถึงการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ของข้อบังคับที่เพิ่มขึ้นใหม่ดังกล่าวอยู่แล้ว

สำหรับระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 มีเนื้อหาและหลักการที่กำหนดไว้ทำนองเดียวกัน แต่มีลักษณะการตราที่แตกต่างกันเนื่องจากข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันจะมีการตราขึ้นโดยมิได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ด้วย ส่วนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะตราขึ้นโดยมีการกำหนดบทนิยามไว้ด้วยทำให้วิธีการตราระเบียบจึงมีความแตกต่างกันด้วย

4.2 การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

การศึกษาการพัฒนาแนวทางในการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กรณีการประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทาง Application Line ซึ่งกลุ่มประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กรรมการ อนุกรรมการ ข้าราชการและพนักงานราชการในสำนักกรรมการ 1 2 และ 3 ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในฐานะผู้ที่ต้องทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมจำนวน 178 คน จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับ พบว่าแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มีจำนวน 123 ชุด ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวมได้ สามารถจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม หรือข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ โดยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ข้อจำกัดหรือปัญหาการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 เป็นคำถามปลายเปิด (ด้านเทคโนโลยี ด้านวิชาการ ด้านงานธุรการ และด้านอื่น ๆ)

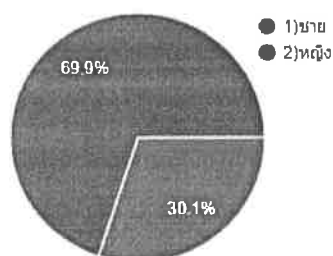
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามหรือข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ โดยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	37	30.1
	หญิง	86	69.9
รวม		123	100

1. เพศ

123 responses

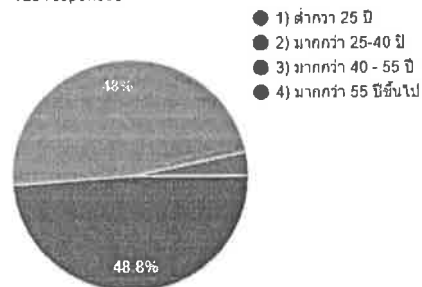
จากตารางที่ 4.1 อธิบายข้อมูลทั่วไป คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 69.9 รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถาม ด้านอายุ ดังนี้

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	0	0
	มากกว่า 25 - 40 ปี	60	48.8
	มากกว่า 40 - 55 ปี	59	48
	มากกว่า 55 ปีขึ้นไป	4	3.3
	รวม	123	100

2. อายุ

123 responses

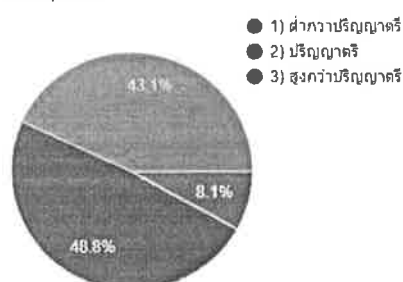
จากตารางที่ 4.2 อธิบายข้อมูลทั่วไป คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุมากกว่า 25 - 40 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาอายุระหว่าง 40 - 55 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 48

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการศึกษา ดังนี้

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	10	8.1
	ปริญญาตรี	60	48.8
	สูงกว่าปริญญาตรี	53	43.1
	รวม	123	100

3. ระดับการศึกษา

123 responses

จากตารางที่ 4.3 อธิบายข้อมูลทั่วไป คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีซึ่งมีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามด้านตำแหน่งในการปฏิบัติราชการ ดังนี้

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่ง	กรรมาธิการ	2	1.6
	อนุกรรมาธิการ	8	6.6
	ข้าราชการ	89	73
	พนักงานราชการ	23	18.9
	ไม่ตอบ	1	0.8
	รวม	122	100

4. ตำแหน่ง

122 responses

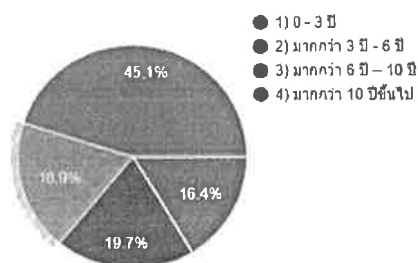

จากตารางที่ 4.4 อธิบายข้อมูลทั่วไป คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการมี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 73 รองลงมาเป็นพนักงานราชการ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถามด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมฯ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ		
0 - 3 ปี	20	16.4
มากกว่า 3 ปี - 6 ปี	24	19.7
มากกว่า 6 ปี - 10 ปี	23	18.9
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	55	45.1
ไม่ตอบ	1	0.8
รวม	122	100

5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ
122 responses

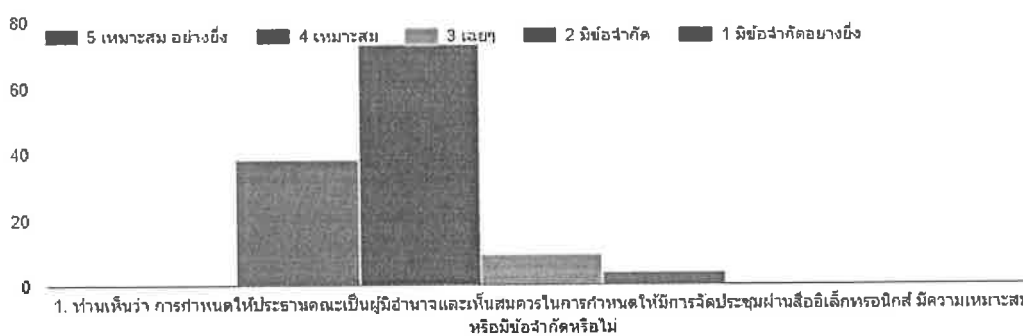

จากตารางที่ 4.5 อธิบายข้อมูลทั่วไป คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการมาแล้วมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 รองลงมาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการมาแล้วมากกว่า 3 ปี - 6 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ข้อจำกัดหรือปัญหาการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้ประธานคณะเป็นผู้มีอำนาจและเห็นสมควรในการกำหนดให้มีการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

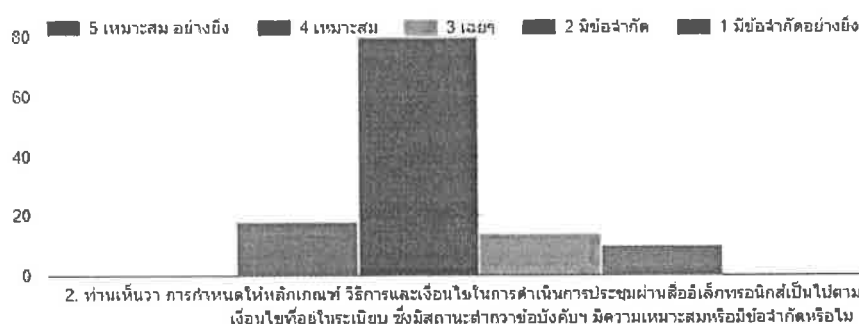
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ท่านเห็นว่า การกำหนดให้ประธานคณะเป็นผู้มีอำนาจและเห็นสมควรในการกำหนดให้มีการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	-	-
มีข้อจำกัด	3	2.44
เฉย ๆ	9	7.32
เหมาะสม	73	59.35
เหมาะสมอย่างยิ่ง	38	30.89
ไม่ตอบ	-	-
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.6 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การกำหนดให้ประธานคณะเป็นผู้มีอำนาจและเห็นสมควรในการกำหนดให้มีการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสม จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 59.35 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 30.39 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า ท่านเห็นว่า การกำหนดให้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อยู่ในระเบียบ ซึ่งมีสถานะต่ำกว่าข้อบังคับฯ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

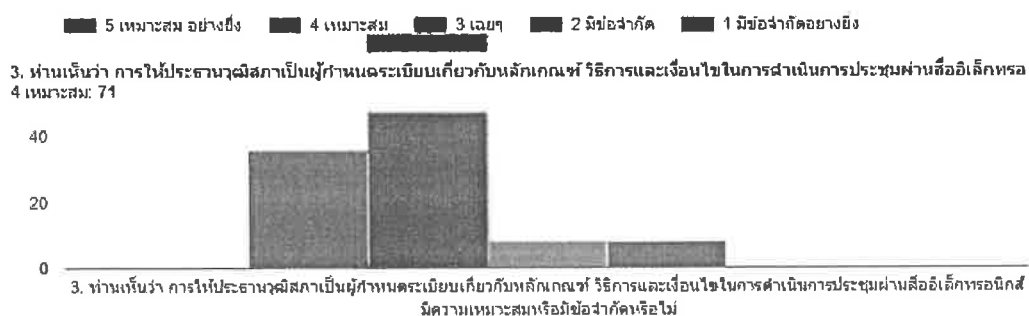
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. ท่านเห็นว่า การกำหนดให้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อยู่ในระเบียบ ซึ่งมีสถานะต่ำกว่าข้อบังคับฯ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	-	-
มีข้อจำกัด	10	8.1
เฉย ๆ	14	11.4
เหมาะสม	80	65
เหมาะสมอย่างยิ่ง	18	14.6
ไม่ตอบ	1	0.8
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.7 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การกำหนดให้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อยู่ในระเบียบ ซึ่งมีสถานะต่ำกว่าข้อบังคับฯ มีความเหมาะสม จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

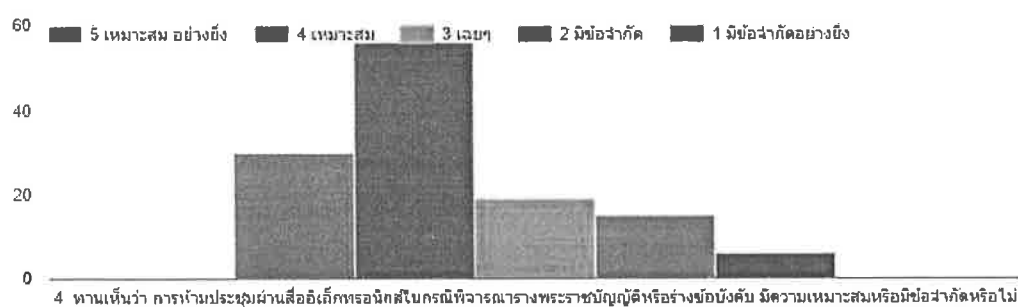
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ท่านเห็นว่า การให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	-	-
มีข้อจำกัด	8	6.5
เฉย ๆ	8	6.5
เหมาะสม	71	57.7
เหมาะสมอย่างยิ่ง	36	29.7
ไม่ตอบ	-	-
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.8 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสม จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

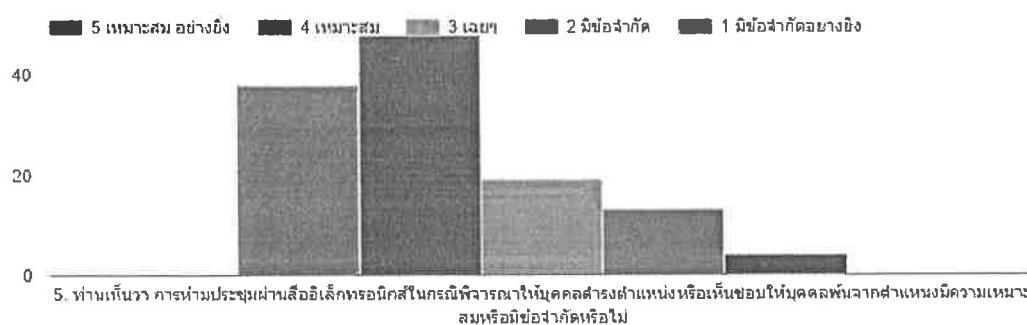
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ท่านเห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	5	4
มีข้อจำกัด	14	11.4
เฉย ๆ	18	14.6
เหมาะสม	56	45.5
เหมาะสมอย่างยิ่ง	30	24.4
ไม่ตอบ	-	-
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.9 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ มีความเหมาะสม จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งหรือเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งมีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

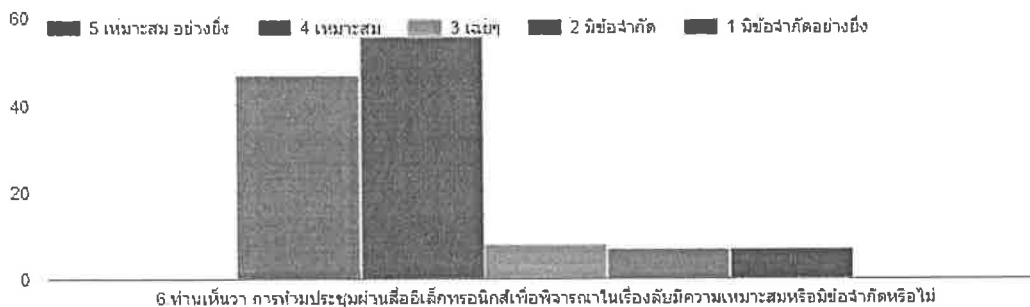
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ท่านเห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งหรือเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งมีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	4	3.3
มีข้อจำกัด	13	10.6
เฉย ๆ	19	15.4
เหมาะสม	48	39
เหมาะสมอย่างยิ่ง	38	30.9
ไม่ตอบ	1	0.8
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.10 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งหรือเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งมีความเหมาะสม จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 39 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพิจารณาในเรื่องลับมีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

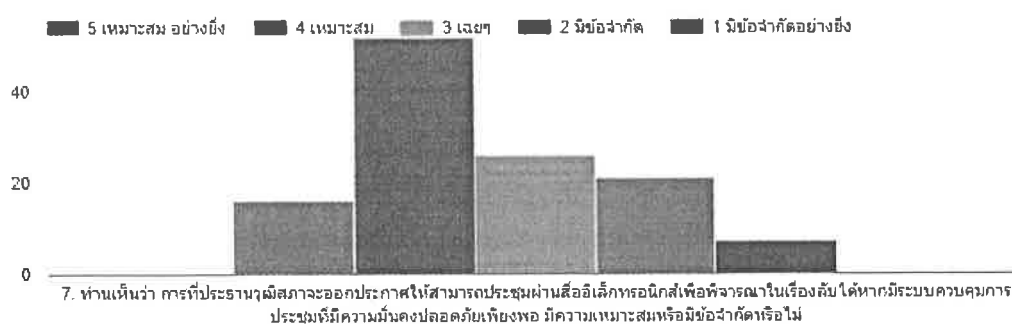
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. ท่านเห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาในเรื่องลับมีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	7	5.7
มีข้อจำกัด	6	4.9
เฉย ๆ	8	6.5
เหมาะสม	55	44.7
เหมาะสมอย่างยิ่ง	47	38.2
ไม่ตอบ	-	-
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.11 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาในเรื่องลับมีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่มีความเหมาะสม จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การที่ประธานวุฒิสภাজะออกประกาศให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาในเรื่องลับได้ หากมีระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

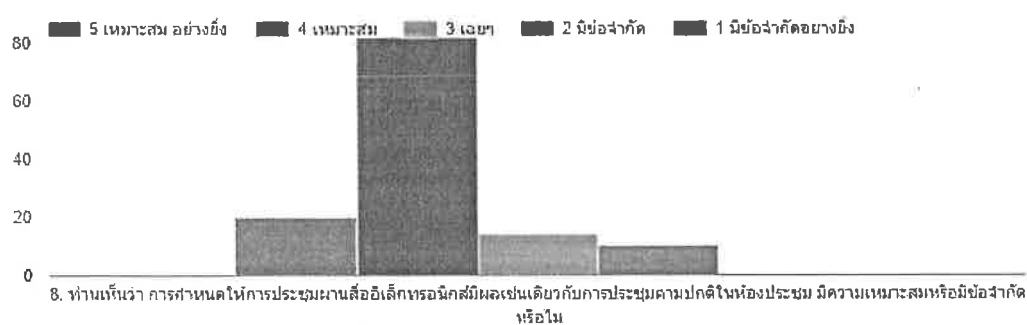
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. ท่านเห็นว่า การที่ประธานวุฒิสภাজะออกประกาศให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาในเรื่องลับได้ หากมีระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	7	5.7
มีข้อจำกัด	21	17
เฉย ๆ	26	21.1
เหมาะสม	52	42.3
เหมาะสมอย่างยิ่ง	16	13
ไม่ตอบ	1	0.8
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.12 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การที่ประธานวุฒิสภাজะออกประกาศให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาในเรื่องลับได้ หากมีระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ มีความเหมาะสม จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาเห็นว่าเฉย ๆ มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามปกติในห้องประชุม มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

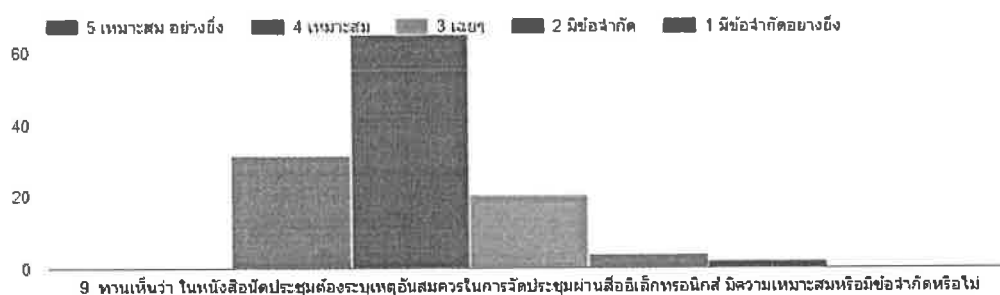
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. ท่านเห็นว่า การกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามปกติในห้องประชุม มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	-	-
มีข้อจำกัด	7	5.7
เฉย ๆ	13	10.6
เหมาะสม	82	66.6
เหมาะสมอย่างยิ่ง	20	16.3
ไม่ตอบ	1	0.8
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.13 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามปกติในห้องประชุม มีความเหมาะสม จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 66.6 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า ในหนังสือนัดประชุมต้องระบุเหตุอันสมควรในการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

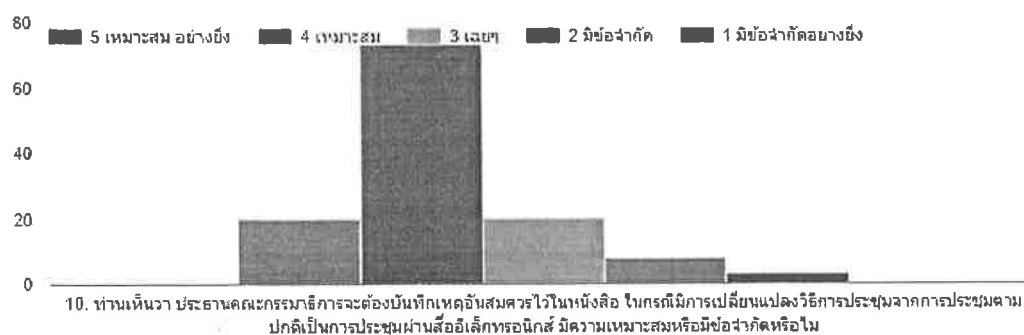
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. ท่านเห็นว่า ในหนังสือนัดประชุมต้องระบุเหตุอันสมควรในการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	2	1.63
มีข้อจำกัด	4	3.25
เฉย ๆ	20	16.26
เหมาะสม	65	52.85
เหมาะสมอย่างยิ่ง	31	25.2
ไม่ตอบ	1	0.81
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.14 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าในหนังสือนัดประชุมต้องระบุเหตุอันสมควรในการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ มีความเหมาะสม จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 52.85 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า ประธานคณะกรรมการวิชาการจะต้องบันทึกเหตุอันสมควรไว้ในหนังสือ ในกรณีมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประชุมจากการประชุมตามปกติเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

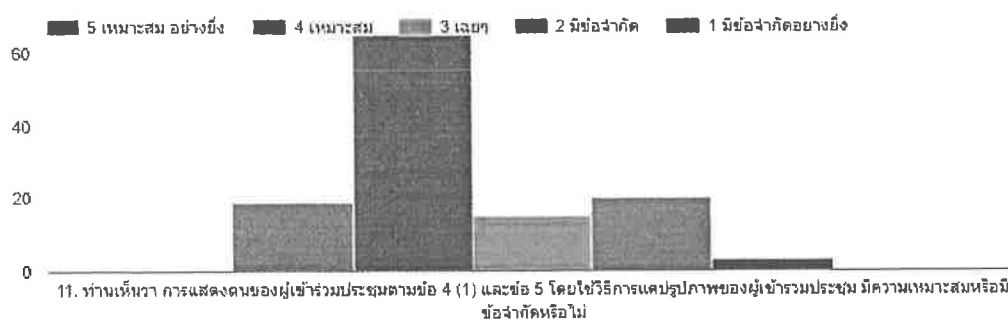
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
10. ท่านเห็นว่า ประธานคณะกรรมการวิชาการจะต้องบันทึกเหตุอันสมควรไว้ในหนังสือ ในกรณีมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประชุมจากการประชุมตามปกติเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	1	0.81
มีข้อจำกัด	8	6.50
เฉย ๆ	20	16.26
เหมาะสม	73	59.35
เหมาะสมอย่างยิ่ง	20	16.26
ไม่ตอบ	1	0.81
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.15 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าประธานคณะกรรมการวิชาการจะต้องบันทึกเหตุอันสมควรไว้ในหนังสือ ในกรณีมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประชุมจากการประชุมตามปกติเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสม จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 59.35 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.26 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (1) และข้อ 5 โดยใช้วิธีการแคปรูปภาพของผู้เข้าร่วมประชุม มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

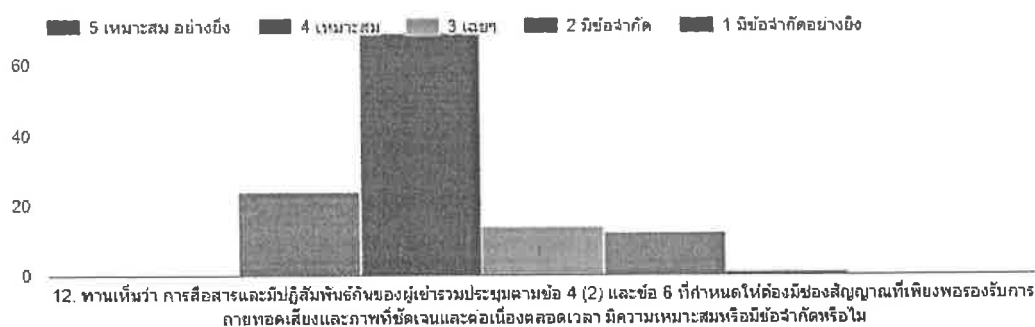
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
11. ท่านเห็นว่า การแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (1) และข้อ 5 โดยใช้วิธีการแคปรูปภาพของผู้เข้าร่วมประชุม มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	3	2.44
มีข้อจำกัด	20	16.26
เฉย ๆ	15	12.20
เหมาะสม	65	52.85
เหมาะสมอย่างยิ่ง	19	15.45
ไม่ตอบ	1	0.81
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.16 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (1) และข้อ 5 โดยใช้วิธีการแคปรูปภาพของผู้เข้าร่วมประชุม มีความเหมาะสม จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 52.85 รองลงมาเห็นว่า มีข้อจำกัด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 16.26 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (2) และข้อ 6 ที่กำหนดให้ต้องมีช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพที่ชัดเจนและต่อเนื่องตลอดเวลา มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

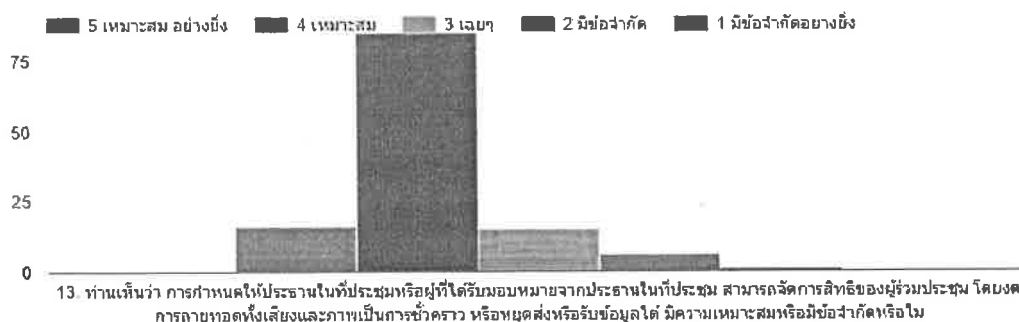
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
12. ท่านเห็นว่า การสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (2) และข้อ 6 ที่กำหนดให้ต้องมีช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพที่ชัดเจนและต่อเนื่องตลอดเวลา มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	1	0.81
มีข้อจำกัด	12	9.76
เฉย ๆ	14	11.38
เหมาะสม	69	56.10
เหมาะสมอย่างยิ่ง	24	19.51
ไม่ตอบ	3	2.44
รวม	120	100

จากตารางที่ 4.17 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (2) และข้อ 6 ที่กำหนดให้ต้องมีช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพที่ชัดเจนและต่อเนื่องตลอดเวลา มีความเหมาะสม จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 56.10 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้ประธานในที่ประชุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุม สามารถจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุม โดยงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดส่งหรือรับข้อมูลได้ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

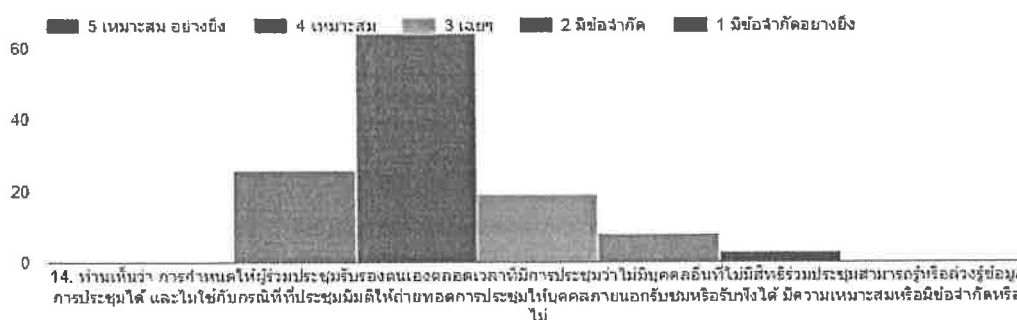
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
13. ท่านเห็นว่า การกำหนดให้ประธานในที่ประชุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุม สามารถจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุม โดยงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดส่งหรือรับข้อมูลได้ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	1	0.81
มีข้อจำกัด	6	4.88
เฉย ๆ	15	12.20
เหมาะสม	85	69.11
เหมาะสมอย่างยิ่ง	16	13.01
ไม่ตอบ	-	-
รวม	123	100

จากตารางที่ 4.18 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การกำหนดให้ประธานในที่ประชุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุม สามารถจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุม โดยงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดส่งหรือรับข้อมูลได้ มีความเหมาะสม จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 69.11 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 จึงสามารถสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองตลอดเวลาที่มีการประชุมว่าไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ข้อมูลการประชุมได้ และไม่ใช้กับกรณีที่ที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกรับชมหรือรับฟังได้ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

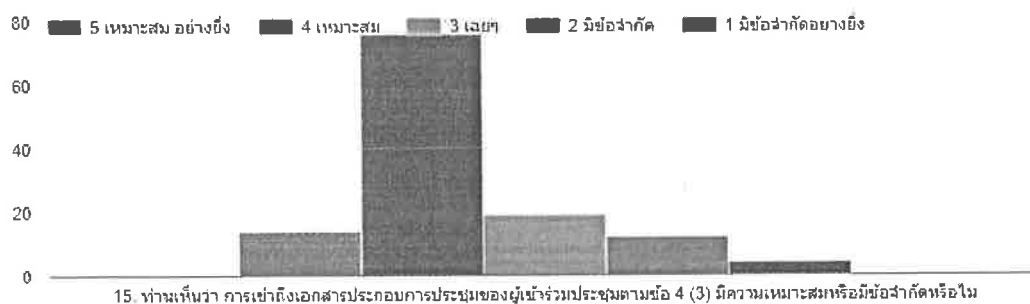
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
14. ท่านเห็นว่า การกำหนดให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองตลอดเวลาที่มีการประชุมว่าไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ข้อมูลการประชุมได้ และไม่ใช้กับกรณีที่ที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกรับชมหรือรับฟังได้ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	3	2.44
มีข้อจำกัด	8	6.50
เฉย ๆ	19	15.45
เหมาะสม	64	52.03
เหมาะสมอย่างยิ่ง	26	21.14
ไม่ตอบ	3	2.44
รวม	120	100

จากตารางที่ 4.19 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การกำหนดให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองตลอดเวลาที่มีการประชุมว่าไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ข้อมูลการประชุมได้ และไม่ใช้กับกรณีที่ที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกรับชมหรือรับฟังได้ มีความเหมาะสม จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 52.03 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 21.14 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (3) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

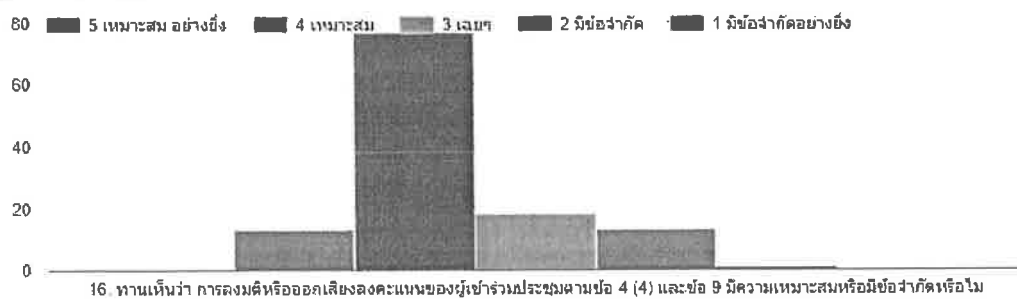
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15. ท่านเห็นว่า การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (3) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	4	3.25
มีข้อจำกัด	10	8.13
เฉย ๆ	18	14.63
เหมาะสม	76	61.79
เหมาะสมอย่างยิ่ง	14	11.38
ไม่ตอบ	1	0.81
รวม	122	100

จากตารางที่ 4.20 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (3) มีความเหมาะสม จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 61.79 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 14.63 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การลงมติหรือออกเสียงลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (4) และข้อ 9 มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

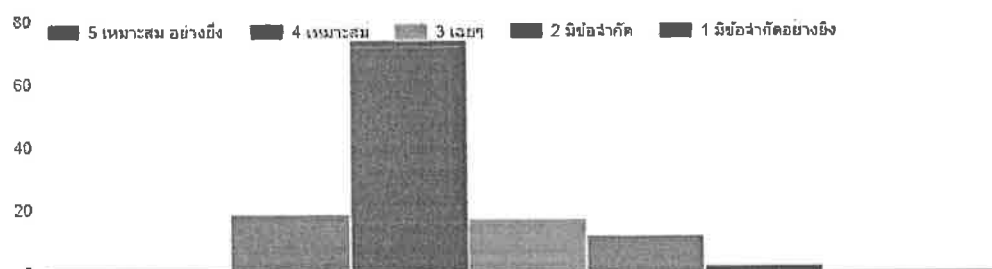
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
16. ท่านเห็นว่า การลงมติหรือออกเสียงลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (4) และข้อ 9 มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	1	0.81
มีข้อจำกัด	13	10.57
เฉย ๆ	18	14.63
เหมาะสม	77	62.60
เหมาะสมอย่างยิ่ง	13	10.57
ไม่ตอบ	1	0.81
รวม	122	100

จากตารางที่ 4.21 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การลงมติหรือออกเสียงลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (4) และข้อ 9 มีความเหมาะสม จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 62.60 รองลงมาเห็นว่าเฉยๆ มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 14.63 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสม อยู่แล้ว

ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (5) และ (6) ข้อ 10 และข้อ 11 (จาก Cloud ลง Harddisk) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

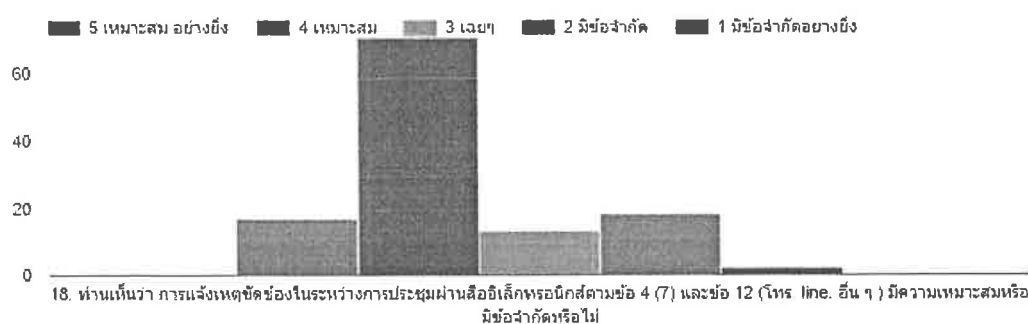
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
17. ท่านเห็นว่า การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (5) และ (6) ข้อ 10 และข้อ 11 (จาก Cloud ลง Harddisk) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	2	1.63
มีข้อจำกัด	12	9.76
เฉย ๆ	16	13.01
เหมาะสม	73	59.35
เหมาะสมอย่างยิ่ง	19	15.45
ไม่ตอบ	1	0.81
รวม	122	100

จากตารางที่ 4.22 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (5) และ (6) ข้อ 10 และข้อ 11 (จาก Cloud ลง Harddisk) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 59.35 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 15.45 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.23 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (7) และข้อ 12 (โทร,line,อื่น ๆ) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

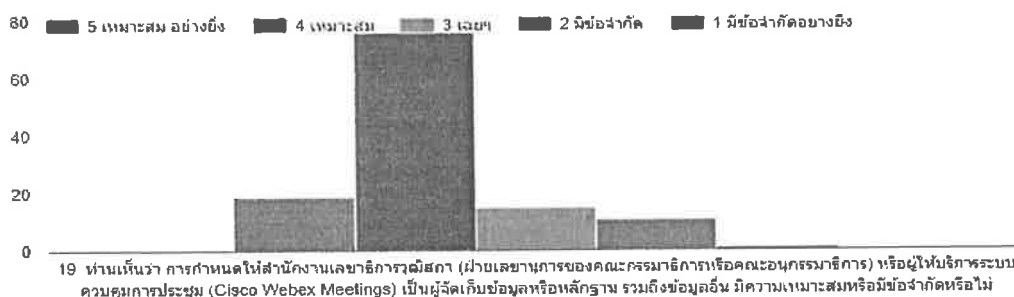
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18. ท่านเห็นว่า การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (7) และข้อ 12 (โทร,line,อื่น ๆ) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	2	1.63
มีข้อจำกัด	18	14.63
เฉย ๆ	13	10.57
เหมาะสม	71	57.72
เหมาะสมอย่างยิ่ง	17	13.82
ไม่ตอบ	2	1.63
รวม	121	100

จากตารางที่ 4.23 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (7) และข้อ 12 (โทร,line,อื่น ๆ) มีความเหมาะสมจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 57.72 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.82 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.24 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ) หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (Cisco Webex Meetings) เป็นผู้จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน รวมถึงข้อมูลอื่น มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
19. ท่านเห็นว่า การกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ) หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (Cisco Webex Meetings) เป็นผู้จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน รวมถึงข้อมูลอื่น มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	1	0.81
มีข้อจำกัด	11	8.84
เฉย ๆ	15	12.20
เหมาะสม	76	61.79
เหมาะสมอย่างยิ่ง	19	15.45
ไม่ตอบ	1	0.81
รวม	122	100

จากตารางที่ 4.24 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ) หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (Cisco Webex Meetings) เป็นผู้จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน รวมถึงข้อมูลอื่น มีความเหมาะสม จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 61.79 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 15.45 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.25 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ) หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (Cisco Webex Meetings) เป็นผู้ลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม เมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลาย มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

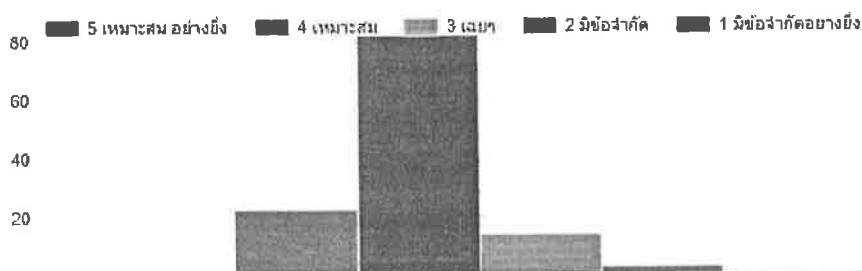
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20. ท่านเห็นว่า การกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ) หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (Cisco Webex Meetings) เป็นผู้ลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับ การประชุม เมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลาย มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	-	-
มีข้อจำกัด	6	4.88
เฉย ๆ	13	10.57
เหมาะสม	85	69.11
เหมาะสมอย่างยิ่ง	18	14.63
ไม่ตอบ	1	0.81
รวม	122	100

จากตารางที่ 4.25 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ) หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (Cisco Webex Meetings) เป็นผู้ลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุมเมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลาย มีความเหมาะสมจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 69.11 รองลงมาเห็นว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 14.63 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ตารางที่ 4.26 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า การให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใน 4 เรื่อง ตามข้อ 15 และให้ถือว่าระบบ ควบคุมการประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่มีมาตรฐานดังกล่าว มีความเหมาะสมหรือมี ข้อจำกัดหรือไม่ จำแนกตามการสำรวจความเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม ดังนี้

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
21. ท่านเห็นว่า การให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใน 4 เรื่อง ตามข้อ 15 และให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมที่เป็นไปตาม มาตรฐานฯ ที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการ ประชุมที่มีมาตรฐานดังกล่าว มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่		
มีข้อจำกัดอย่างยิ่ง	-	-
มีข้อจำกัด	3	2.44
เฉย ๆ	14	11.38
เหมาะสม	82	66.67
เหมาะสมอย่างยิ่ง	23	18.70
ไม่ตอบ	1	0.81
รวม	122	100

21. ท่านเห็นว่า การให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใน 4 เรื่อง ตามข้อ 15 และให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการ ประชุมที่มีมาตรฐานดังกล่าว มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่

จากตารางที่ 4.26 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้าน สารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใน 4 เรื่อง ตามข้อ 15 และให้ถือ ว่าเป็นระบบควบคุมการประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่มีมาตรฐาน ดังกล่าว มีความเหมาะสม จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาเห็นว่า เหมาะสมอย่างยิ่ง มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 18.70 จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว

ข้อมูลส่วนที่ 2 จากตารางที่ 4.6 – 4.26 (ข้อ 1 ถึงข้อ 21) พบว่า สามารถสรุปได้ว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการ พ.ศ. 2563 มีเนื้อหาที่เหมาะสมอยู่แล้ว

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการ พ.ศ. 2563 ประกอบด้วย

(ก) ด้านเทคโนโลยี

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ด้านเทคโนโลยี จำนวน 43 คน มีจำนวน 21 คน แสดงความคิดเห็นว่า มีปัญหาด้านระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์ สัญญาณภาพและเสียง มีจำนวน 11 คน แสดงความคิดเห็นว่า มีปัญหาด้านเสถียรภาพของสัญญาณอินเทอร์เน็ตหรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ มีจำนวน 4 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา มีจำนวน 3 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้หลายระบบมากยิ่งขึ้น มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ห้องประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีไม่เพียงพอ และอื่น ๆ อีก จำนวน 2 คน

(ข) ด้านงานวิชาการ

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ด้านงานวิชาการ จำนวน 20 คน มีจำนวน 3 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ สามารถสืบค้นงานวิชาการและเรียกใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ทันที เพื่อความสะดวกแก่ ผู้เข้าร่วมประชุม มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีคู่มือสำหรับการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการควรฟังการประชุมและจด ประเด็น ไม่ควรต้องควบคุมระบบการประชุม มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ฝ่าย วิชาการควรมีความพร้อมในการทำหน้าที่ด้านเทคโนโลยีด้วย มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ระบบการเก็บหรือสำรองข้อมูลมีปัญหา มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ข้อบังคับต้องสามารถ ปฏิบัติได้จริง และการยกเว้นการใช้บังคับข้อบังคับต้องทำเท่าที่จำเป็น มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า การนำเสนองานวิชาการผ่านระบบออนไลน์ ยังมีกรรมการหรืออนุกรรมการให้ความสนใจน้อยกว่าการเสนอเอกสารแบบเดิม และอื่น ๆ อีก จำนวน 7 คน

(ค) ด้านงานธุรการ

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ด้านงานธุรการ จำนวน 24 คน มีจำนวน 3 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีความพร้อมในการปฏิบัติ

หน้าที่และการนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุม มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า กระบวนการจัดเก็บเอกสารมีข้อจำกัดในส่วนของพื้นที่การจัดเก็บและควรจัดเก็บเป็น File ที่สามารถสืบค้นหาถ้อยคำได้ง่าย มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดการเอกสารในการเบิกเบี้ยประชุม โดยไม่ต้องใช้กระดาษหรือสามารถส่งแบบออนไลน์ได้ มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมทั้งหมดทางระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้กรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ไม่ควรต้องแคปรูปภาพกรรมการที่เข้าประชุมทุกคนเพื่อใช้ประกอบการเบิกเบี้ยประชุม เนื่องจากสร้างความยุ่งยากและเป็นการซ้ำซ้อน มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาโปรแกรมให้ทุกคนสามารถใช้งานได้ง่าย มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการอบรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ขาดอุปกรณ์ในการสนับสนุนการประชุม เช่น คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ในวันที่มีการประชุมพร้อมกันเป็นจำนวนมาก มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคควรมีจิตบริการให้มากขึ้น มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรแก้ไขระเบียบการเบิกเบี้ยประชุมให้สามารถลงนามแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-signature) ได้ และมีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า เหมาะสม และอื่น ๆ อีกจำนวน 7 คน

(ง) ด้านอื่น ๆ

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านอื่น ๆ จำนวน 6 คน มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หลายระบบมากยิ่งขึ้น มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีช่องทางในการประสานงานให้ครอบคลุมมากขึ้น มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มความแรงของสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้เหมาะสมกับปริมาณการใช้งาน มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการทดสอบระบบให้มีประสิทธิภาพก่อนการประชุม มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ห้องประชุมสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีไม่เพียงพอ และมีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีระบบที่สามารถใช้งานได้ง่าย

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาหาข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมา

1) ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 123 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 69.9) มีอายุระหว่าง 25-40 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 48.8) รองลงมาอายุระหว่าง 40-55 ปี (ร้อยละ 48) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 48.8) รองลงมาคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 43.1) โดยมีข้าราชการตอบแบบสอบถามมากที่สุด (ร้อยละ 73) และมีพนักงานราชการตอบแบบสอบถามในระดับรองลงมา (ร้อยละ 18.9) และสุดท้ายประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 45.1) รองลงมาอยู่ที่ระหว่าง 3 - 6 ปี (ร้อยละ 19.7) จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ และส่วนใหญ่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการประชุมมากกว่า 10 ปี

2) การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดและปัญหาการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563

2.1) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้ประธานคณะเป็นผู้มีอำนาจและเห็นสมควรในการกำหนดให้มีการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้วระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.19, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.71)

2.2) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อยู่ในระเบียบ ซึ่งมีสถานะต่ำกว่าข้อบังคับฯ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.87, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.42)

2.3) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความ

เหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 4.10, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.65)

2.4) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.75, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.38)

2.5) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งหรือเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งมีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.81, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.46)

2.6) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาในเรื่องลับมีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 4.05, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.67)

2.7) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่ประธานวุฒิสภাজะออกประกาศให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาในเรื่องลับได้ หากมีระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.37, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.05)

2.8) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามปกติในห้องประชุม มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.91, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.46)

3) การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดและปัญหาการบังคับใช้ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563

3.1) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับในหนังสือนัดประชุมต้องระบุเหตุอันสมควรในการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.94, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.52)

3.2) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประธานคณะกรรมการจะต้องบันทึกเหตุอันสมควรไว้ในหนังสือ ในกรณีมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประชุมจากการประชุมตามปกติเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.81, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.39)

3.3) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (1)

และข้อ 5 โดยใช้วิธีการแคปรูปภาพของผู้เข้าร่วมประชุม มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่าการกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.60, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.21)

3.4) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (2) และข้อ 6 ที่กำหนดให้ต้องมีช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพที่ชัดเจนและต่อเนื่องตลอดเวลา มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.76, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.39)

3.5) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้ประธานในที่ประชุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุม สามารถจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุม โดยงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดส่งหรือรับข้อมูลได้ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.89, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.42)

3.6) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองตลอดเวลาที่มีการประชุมว่าไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ข้อมูลการประชุมได้ และไม่ใช้กับกรณีที่ที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกรับชมหรือรับฟังได้ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.76, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.40)

3.7) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (3) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.67, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.28)

3.8) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงมติหรือออกเสียงลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (4) และข้อ 9 มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.69, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.27)

3.9) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (5) และ (6) ข้อ 10 และข้อ 11 (จาก Cloud ลง Harddisk) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.75, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.34)

3.10) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมผ่าน

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (7) และข้อ 12 (โทร, line, อื่น ๆ) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.63, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.26)

3.11) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ) หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (Cisco Webex Meetings) เป็นผู้จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน รวมถึงข้อมูลอื่น มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.80, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.38)

3.12) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ) หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (Cisco Webex Meetings) เป็นผู้ลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับ การประชุม เมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลาย มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.91, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.46)

3.13) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใน 4 เรื่อง ตามข้อ 15 และให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่มีมาตรฐานดังกล่าว มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.99, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.53)

4) สรุปผลการศึกษา จึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 มีเนื้อหาที่เหมาะสมอยู่แล้ว

5) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

5.1) ด้านเทคโนโลยี

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านเทคโนโลยี จำนวน 43 คน มีจำนวน 21 คน แสดงความคิดเห็นว่า มีปัญหาด้านระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์ สัญญาณภาพและเสียง มีจำนวน 11 คน แสดงความคิดเห็นว่า มีปัญหาด้านเสถียรภาพของสัญญาณอินเทอร์เน็ตหรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ มีจำนวน 4 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา มีจำนวน 3 คน แสดงความ

คิดเห็นว่า ควรมีระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้หลายระบบมากยิ่งขึ้น มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ห้องประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีไม่เพียงพอ และอื่น ๆ อีก จำนวน 2 คน

5.2) ด้านงานวิชาการ

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านงานวิชาการ จำนวน 20 คน มีจำนวน 3 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถสืบค้นงานวิชาการและเรียกใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ทันที เพื่อความสะดวกแก่ผู้เข้าร่วมประชุม มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีคู่มือสำหรับการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการควรพึงการประชุมและจัดประเด็น ไม่ควรต้องควบคุมระบบการประชุม มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการควรมีความพร้อมในการทำหน้าที่ด้านเทคโนโลยีด้วย มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ระบบการเก็บหรือสำรองข้อมูลมีปัญหา มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ข้อบังคับต้องสามารถปฏิบัติได้จริง และการยกเว้นการใช้บังคับข้อบังคับต้องทำเท่าที่จำเป็น มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า การนำเสนองานวิชาการผ่านระบบออนไลน์ ยังมีกรรมวิธีการหรืออนุกรรมวิธีการให้ความสนใจน้อยกว่าการเสนอเอกสารแบบเดิม และอื่น ๆ อีก จำนวน 7 คน

5.3) ด้านงานธุรการ

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านงานธุรการ จำนวน 24 คน มีจำนวน 3 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่และการนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุม มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า กระบวนการจัดเก็บเอกสารมีข้อจำกัดในส่วนของพื้นที่การจัดเก็บและควรจัดเก็บเป็น File ที่สามารถสืบค้นหาถ้อยคำได้ง่าย มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดการเอกสารในการเบิกเบี้ยประชุม โดยไม่ต้องใช้กระดาษหรือสามารถส่งแบบออนไลน์ได้ มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมทั้งหมดทางระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้กรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่า ไม่ควรต้องแคปรูปภาพกรรมการที่เข้าประชุมทุกคนเพื่อใช้ประกอบการเบิกเบี้ยประชุม เนื่องจากสร้างความยุ่งยากและเป็นการซ้ำซ้อน มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาโปรแกรมให้ทุกคนสามารถใช้งานได้ง่าย มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการอบรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ขาดอุปกรณ์ในการสนับสนุนการประชุม เช่น คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ในวันที่มีประชุมพร้อมกันเป็นจำนวนมาก มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคควรมีจิตบริการให้มากขึ้น มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรแก้ไขระเบียบการเบิกเบี้ยประชุมให้สามารถลงนามแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-signature) ได้ และมีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า เหมาะสม และอื่น ๆ อีกจำนวน 7 คน

5.4) ด้านอื่น ๆ

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ด้านอื่น ๆ จำนวน 6 คน มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หลายระบบมากยิ่งขึ้น มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีช่องทางในการประสานงานให้ครอบคลุมมากขึ้น มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มความแรงของสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้เหมาะสมกับปริมาณการใช้งาน มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการทดสอบระบบให้มีประสิทธิภาพก่อนการประชุม มีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ห้องประชุมสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีไม่เพียงพอ และมีจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีระบบที่สามารถใช้งานได้ง่าย

จากข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการ พ.ศ. 2563 ข้อ (ก) - ข้อ (ง) ตามที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ปัญหาส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดจากข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการ พ.ศ. 2563 แต่เป็นปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการและระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และระบบที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านเทคโนโลยี มีปัญหาที่สำคัญในด้านระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์ สัญญาณภาพและเสียง และปัญหาด้านเสถียรภาพของสัญญาณอินเทอร์เน็ตหรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ เป็นต้น ด้านงานวิชาการ เช่น ระบบการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถสืบค้นงานวิชาการและเรียกใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ทันที การมีคู่มือสำหรับการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการไม่ควรทำหน้าที่ฟังการประชุมและจดประเด็นกับควบคุมระบบการประชุมในเวลาเดียวกัน เป็นต้น ด้านงานธุรการ เช่น ควรมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่และการนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุม พื้นที่การจัดเก็บเอกสารมีข้อจำกัด และควรจัดเก็บเป็น File ที่สามารถสืบค้นหาได้อย่างง่ายดาย การจัดการระบบเอกสารในการเบิกเบี้ยประชุมควรให้สามารถให้ส่งแบบออนไลน์ได้ และควรมีการส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมทั้งหมดทางระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้กรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และด้านอื่น ๆ เช่น ควรมีระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หลายระบบมากยิ่งขึ้น และควรเพิ่มความแรงของสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้เหมาะสมกับปริมาณการใช้งาน เป็นต้น

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาหา

ข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมา โดยมีประเด็นการศึกษาว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 เมื่อใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จะพบปัญหาที่ต้องทำการแก้ไขให้สามารถใช้บังคับได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ที่นำมาใช้บังคับกับวุฒิสภาเป็นครั้งแรก

จากวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อ 1 ที่ว่า ศึกษาข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นั้นพบว่า ข้อบังคับการประชุมสภา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อแต่ละสภา เนื่องจากข้อบังคับการประชุมสภา ถือเป็นความตกลงร่วมกันของสมาชิกของแต่ละสภา โดยในการตราข้อบังคับนั้น จะตราโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรา และใช้มติของสภาในการให้ความเห็นชอบ โดยจะมีผลใช้บังคับต่อสภาที่ตราข้อบังคับการประชุมสภานั้นขึ้น หรือนำข้อบังคับการประชุมสภาของสภาชุดอื่นมาใช้โดยอนุโลม และอาจมีผลกระทบต่อบุคคลภายนอกด้วย เช่น อำนาจของคณะกรรมการตามมาตรา 129 ของรัฐธรรมนูญ ในการใช้อำนาจเรียกต่อบุคคลภายนอกหรืออำนาจในการสอบหาข้อเท็จจริง เป็นต้น

โดยมีเหตุในการมีข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รัฐบาลไทยจึงได้ตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ขึ้นเพื่อยกฐานะของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การปฏิบัติงานของภาครัฐ รวมถึงที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนสามารถปรึกษาหารือกันได้ตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการประชุม และวิธีเรียกประชุม มาตรา 1175 THE GUIDELINE OF THE LAW DEVELOPMENT REGARDING THE MEETING AND CONFERENCE CALL UNDER SECTION 1175 ของรองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี ที่เห็นว่า ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ฉบับดังกล่าว มีปัญหาเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมาย จึงต้องตราพระราชกำหนดดังกล่าวขึ้นใช้บังคับแทน แต่ตามมาตรา 5 (1) ของพระราชกำหนดดังกล่าว บัญญัติให้ไม่ใช้บังคับแก่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ด้วยเหตุดังกล่าว วุฒิสภาจึงต้องตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 เพื่อให้คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของวุฒิสภาสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2563

จากวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อ 2 ที่ว่า ศึกษาสถานการณ์การใช้บังคับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อจำกัดและปัญหาในกระบวนการ

จัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผ่านมา ซึ่งมีประเด็นการศึกษา ที่ว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 เมื่อใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จะพบปัญหาที่ต้องทำการแก้ไขให้สามารถบังคับได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ศึกษาเห็นว่า มีข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 บางข้อควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม เช่น ข้อ 86 วรรคสาม (1) ที่กำหนดให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ จะประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มิได้ โดยผู้ศึกษา เห็นว่า ในช่วงที่สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระบาดหนักมีร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภา โดยร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา 136 วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ว่า “...แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา” จึงทำให้วุฒิสภามีระยะเวลาที่จำกัดในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประเภทนี้ แต่ตามข้อบังคับข้อดังกล่าว กำหนดห้ามเด็ดขาดมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จึงทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเสี่ยงสูงที่จะติดเชื้อไวรัสดังกล่าว แต่เมื่อสอบถามลงเป็นรายประเด็นเข้าไปในเนื้อหาของทั้งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 จากกลุ่มตัวอย่าง 178 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบ่งสอบถามทั้งสิ้น 123 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหา มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา เรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการให้เป็นการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Meeting) ของนิพนธ์ เปรมมงคล ที่ว่า สภามีศักยภาพที่สามารถจะนำระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการจัดการประชุมคณะกรรมการได้ ซึ่งการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันที่มีการผสมผสานระบบการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ไว้ได้และปฏิบัติได้จริง โดยไม่เป็นไปตามประเด็นการศึกษา ที่ว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 เมื่อใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จะพบปัญหาที่ต้องทำการแก้ไขให้สามารถบังคับได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาดังกล่าว ได้พบปัญหาที่ควรทำการแก้ไข แม้ไม่ใช่ปัญหาที่เกิดจากจากข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 ก็ตาม แต่เป็นปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการ ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถยกตัวอย่าง โดยสรุปได้ดังนี้

ปัญหาในด้านการบริหารจัดการ อาทิ

- ควรมีคู่มือสำหรับการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการไม่ควรทำหน้าที่ฟังการประชุมและจดประเด็นกับควบคุมระบบ

การประชุมในเวลาเดียวกัน

- พื้นที่การจัดเก็บเอกสารมีข้อจำกัด
- การจัดเก็บเอกสารควรจัดเก็บเป็น File ที่สามารถสืบค้นหาถ้อยคำได้ง่าย
- การจัดการระบบเอกสารในการเบิกเบี้ยประชุมควรให้สามารถให้ส่งแบบออนไลน์ได้
- ควรมีการส่งข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวกับการประชุมทั้งหมดทางระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้

กรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

- ควรมีเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา
- โดยปัญหาในด้านระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

อาทิ

- มีปัญหาด้านระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง สัญญาณภาพ

และเสียง

- ควรมีระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หลายระบบมากยิ่งขึ้น
- ควรเพิ่มความแรงของสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้เหมาะสมกับปริมาณการใช้งาน
- ห้องประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีไม่เพียงพอ
- ควรพัฒนาโปรแกรมให้ทุกคนสามารถใช้งานได้ง่าย
- ขาดอุปกรณ์ในการสนับสนุนการประชุม เช่น คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ในวันที่มีประชุมพร้อม

กันเป็นจำนวนมาก

- ควรมีการทดสอบระบบให้มีประสิทธิภาพก่อนการประชุม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

เดือน บุนนาค และไพโรจน์ ชัยนาม. (2477). คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ (รวมทั้งกฎหมายการเลือกตั้งด้วย) รัฐธรรมนูญสยาม ภาค 2. พิมพ์ครั้งที่ 1. พระนคร : นิติสารสิน, หน้า 211 – 212.

มนตรี รูปสุวรรณ. (2545). กฎหมายรัฐสภา, พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า 161.

หยุด แสงอุทัย. (2511). คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511. กรุงเทพมหานคร : พรศักดิ์ ศักดิ์พันธ์พนม และวรพจน์ กุมภะวงศ์ศิริกุล, หน้า 212 – 213.

วารสาร

รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี. (2560). แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการประชุม และวิธีเรียกประชุม มาตรา 1175. วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2, (ฉบับพิเศษ) เมษายน-มิถุนายน 2560, หน้า 337.

รายงานการศึกษา

นิพนธ์ เปรมกมล. (2550). การพัฒนาระบบการจัดการประชุมคณะกรรมการให้เป็นการประชุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Meeting) เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตร “การพัฒนาผู้บริหารระดับสูง” รุ่นที่ 2 สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ 8 ที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะได้รับการประเมินให้ดำรงตำแหน่งระดับ 9 ประเภทเชี่ยวชาญเฉพาะ รัฐสภา พ.ศ. 2550. หน้า 94 – 96.

รัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475. (2475). มาตรา 45, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 49, หน้า 544.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540). มาตรา 316, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 114 ตอนที่ 55 ก, หน้า 87.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557. (2557). มาตรา 13, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 131 ตอนที่ 55 ก, หน้า 5.

ภาษาอังกฤษ**หนังสือ**

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. F., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. (6th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall. p. 776 – 779.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ศึกษาสถานการณ์ในการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กรณีการประชุม
คณะกรรมการธิการและคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำเอกสารวิชาการ หลักสูตรการพัฒนานักบริหาร
ระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13 สถาบันพระปกเกล้า ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจความ
คิดเห็น เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบที่
เกี่ยวข้อง ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จึงขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับ
ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ กรรมการ อนุกรรมการ ข้าราชการและพนักงานราชการที่
ต้องทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ คณะต่าง ๆ ของวุฒิสภา

2. แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ใน
การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ โดยเป็นข้อคำถามแบบ
เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ข้อจำกัดหรือปัญหาการบังคับใช้
ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 ประกอบด้วย ข้อคำถามวัดระดับความคิดเห็น โดยมีข้อ
คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) จำนวน 21 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ
หลักเกณฑ์การประเมิน 2 หมวด ได้แก่

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ข้อจำกัดหรือปัญหาการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ข้อจำกัดหรือปัญหาการบังคับใช้ระเบียบวุฒิสภาว่า
ด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ.
2563 เป็นคำถามปลายเปิด (ด้านเทคโนโลยี ด้านวิชาการ ด้านงานธุรการ และด้านอื่น ๆ)

3. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด เพื่อจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ทำให้ผลการวิจัยเชื่อถือได้ และมีประโยชน์อย่างยิ่ง

4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่มีผลต่อหน้าที่การงานของท่าน และตัวท่านแต่ประการใด ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับและนำผลออกมาใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้อย่างแน่นอน

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง หน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่านเอง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) ต่ำกว่า 25 ปี 3) มากกว่า 40 - 55 ปี
 2) มากกว่า 25 - 40 ปี 4) มากกว่า 55 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 3) สูงกว่าปริญญาตรี
 2) ปริญญาตรี 4) อื่น ๆ

4. ตำแหน่ง

- 1) กรรมการ 3) อนุกรรมการ
 2) ข้าราชการ 4) พนักงานราชการ

5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ

- 1) 0 - 3 ปี 3) มากกว่า 6 ปี - 10 ปี
 2) มากกว่า 3 ปี - 6 ปี 4) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการ พ.ศ. 2563

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ให้ตรงข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เหมาะสม อย่างยิ่ง 5	เหมาะสม 4	เฉย ๆ 3	มีข้อ จำกัด 2	มีข้อ จำกัด อย่างยิ่ง 1
ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดและปัญหาการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563						
1	ท่านเห็นว่า การกำหนดให้ประธานคณะเป็นผู้มีอำนาจและเห็นสมควรในการกำหนดให้มีการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
2	ท่านเห็นว่า การกำหนดให้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อยู่ในระเบียบ ซึ่งมีสถานะต่ำกว่าข้อบังคับฯ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
3	ท่านเห็นว่า การให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
4	ท่านเห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เหมาะสม อย่างยิ่ง 5	เหมาะสม 4	เฉย ๆ 3	มีข้อ จำกัด 2	มีข้อ จำกัด อย่างยิ่ง 1
5	ท่านเห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งหรือเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
6	ท่านเห็นว่า การห้ามประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาในเรื่องลับ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
7	ท่านเห็นว่า การที่ประธานวุฒิสภาจะออกประกาศให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาในเรื่องลับได้ หากมีระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
8	ท่านเห็นว่า การกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามปกติในห้องประชุม มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดและปัญหาการบังคับใช้ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการ พ.ศ. 2563						
9	ท่านเห็นว่า ในหนังสือนัดประชุมต้องระบุเหตุอันสมควรในการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
10	ท่านเห็นว่า ประธานคณะกรรมการการจะต้องบันทึกเหตุอันสมควรไว้ในหนังสือ ในกรณีมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประชุมจากการประชุมตามปกติเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เหมาะสม อย่างยิ่ง 5	เหมาะสม 4	เฉย ๆ 3	มีข้อ จำกัด 2	มีข้อ จำกัด อย่างยิ่ง 1
เหตุผลเพราะ						
11	ท่านเห็นว่า การแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (1) และข้อ 5 โดยใช้วิธีการแคปรูปภาพของผู้เข้าร่วมประชุม มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
12	ท่านเห็นว่า การสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (2) และข้อ 6 ที่กำหนดให้ต้องมีช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพที่ชัดเจนและต่อเนื่องตลอดเวลา มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
13	ท่านเห็นว่า การกำหนดให้ประธานในที่ประชุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุม สามารถจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุมโดยการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดส่งหรือรับข้อมูลได้ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
14	ท่านเห็นว่า การกำหนดให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองตลอดเวลาที่มีการประชุมว่าไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ข้อมูลการประชุมได้ และไม่ใช้กับกรณีที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกรับชมหรือรับฟังได้ มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
15	ท่านเห็นว่า การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (3) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เหมาะสม อย่างยิ่ง 5	เหมาะสม 4	เฉย ๆ 3	มีข้อ จำกัด 2	มีข้อ จำกัด อย่างยิ่ง 1
เหตุผลเพราะ						
16	ท่านเห็นว่า การลงมติหรือออกเสียงลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อ 4 (4) และข้อ 9 มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
17	ท่านเห็นว่า การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (5) และ (6) ข้อ 10 และข้อ 11 (จาก Cloud ลง Harddisk) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
18	ท่านเห็นว่า การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ 4 (7) และข้อ 12 (โทร,line,อื่น ๆ) มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
19	ท่านเห็นว่า การกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ) หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (Cisco Webex Meetings) เป็นผู้จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน รวมถึงข้อมูลอื่น มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
20	ท่านเห็นว่า การกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ) หรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (Cisco Webex Meetings) เป็นผู้ลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับ					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เหมาะสม อย่างยิ่ง 5	เหมาะสม 4	เฉย ๆ 3	มีข้อ จำกัด 2	มีข้อ จำกัด อย่างยิ่ง 1
	การประชุม เมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลาย มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						
21	ท่านเห็นว่า การให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใน 4 เรื่อง ตามข้อ 15 และให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่มีมาตรฐานดังกล่าว มีความเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดหรือไม่					
เหตุผลเพราะ						

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการ พ.ศ. 2563

1. ด้านเทคโนโลยี

.....

.....

.....

2. ด้านงานวิชาการ

.....

.....

.....

3. ด้านงานธุรการ

.....
.....
.....

4. ด้านอื่น ๆ

.....
.....
.....

ภาคผนวก

**หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภา
ที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย**

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้ประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันพฤหัสบดีที่ 6 เมษายน 2560 ได้กำหนดหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภามาบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญ ไว้โดยสังเขป ดังนี้

1) หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภามาบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตามบทเฉพาะกาลมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาชุดแรกตามมาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญ คือ มาตรา 270 มาตรา 271 และมาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ผู้เข้ารับการประชุมจึงขอสรุปหลักการเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภามาบทเฉพาะกาล ดังนี้

1.1) หน้าที่และอำนาจในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

โดยหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในประเด็นนี้ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 270 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ที่ว่า “นอกจากจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้วุฒิสภามาตรา 269 มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการนี้ ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน”

1.2) หน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภาในการเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้วินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีมีได้แจ้งว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ เป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะต้องตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ก่อนที่วุฒิสภาจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วเสร็จ

หน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภาในประเด็นนี้ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 270 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ที่ว่า “ร่างพระราชบัญญัติใดที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ให้แจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบพร้อมกับการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีได้แจ้งว่าเป็นร่าง

พระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของแต่ละสภา อาจเข้าชื่อกันร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้วินิจฉัย การยื่นคำร้องดังกล่าวต้องยื่นก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วเสร็จ”

1.3) หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่ามีผลกระทบต่อกระบวนกรยุติธรรมอย่างร้ายแรง และสมาชิกวุฒิสภาในฐานะสมาชิกรัฐสภาในการร่วมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรยับยั้งไว้โดยมีเงื่อนไขตามมาตรา 271 (1) หรือ (2) ของรัฐธรรมนูญ

หน้าที่และอำนาจในเรื่องนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 271 ของรัฐธรรมนูญที่ว่า “ในวาระเริ่มแรกภายในอายุของวุฒิสภาตามมาตรา 269 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรยับยั้งไว้ตามมาตรา 137 (2) หรือ (3) ให้กระทำโดยที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเกี่ยวกับ

(1) การแก้ไขเพิ่มเติมโทษหรือองค์ประกอบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ เฉพาะเมื่อการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นมีผลให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากความผิดหรือไม่ต้องรับโทษ

(2) ร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่ามีผลกระทบต่อกระบวนกรยุติธรรมอย่างร้ายแรง

มติของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา”

1.4) หน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะสมาชิกรัฐสภาในการร่วมกันพิจารณาให้เห็นชอบบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรี หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ของรัฐธรรมนูญ

หน้าที่และอำนาจในเรื่องนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญที่ว่า “ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามมาตรา 159 เว้นแต่การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 159 วรรคหนึ่ง ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 159 วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ในระหว่างเวลาตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด และสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลันและในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้นได้ ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 หรือไม่ก็ได้”

2) หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภาตามบททั่วไปของรัฐธรรมนูญ

2.1) หน้าที่และอำนาจในการพิจารณากลับกรองกฎหมาย

2.1.1) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

การกลับกรองกฎหมายของวุฒิสภานั้น สามารถพิจารณาได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(1) รัฐธรรมนูญได้บัญญัติถึงกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติและลงมติเห็นชอบแล้วให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา โดยวุฒิสภาจะต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายในหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยถ้าวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น¹⁵ ซึ่งวุฒิสภาจะลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษก็ได้แต่ต้องไม่เกินสามสิบวัน รวมไปถึงหากประธานสภาผู้แทนราษฎรได้แจ้งให้วุฒิสภาทราบว่าร่างที่เสนอเป็นร่างเกี่ยวกับการเงินให้ถือเป็นเด็ดขาดว่าเป็นร่าง

¹⁵ มาตรา 137 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า ถ้าวุฒิสภาไม่ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 136 ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้ดำเนินการตามมาตรา 81 ต่อไป

เกี่ยวกับการเงิน และหากประธานสภาผู้แทนราษฎรมิได้แจ้งให้ถือว่าร่างนั้นไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติ
เกี่ยวกับการเงิน (ตามมาตรา 136 ของรัฐธรรมนูญ)

(2) กรณีเมื่อวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว
รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้เป็น 3 กรณี คือ

ก) ถ้าวุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการ
ต่อไปตามมาตรา 81

ข) ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่าง
พระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

ค) ถ้าวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไข
เพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร และดำเนินการ ดังนี้

- ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้
ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 81

- ถ้าเป็นกรณีอื่น กล่าวคือ สภาผู้แทนราษฎรมีความเห็นแตกต่าง
ไปจากการแก้ไขของวุฒิสภา ให้แต่ละสภาดังบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวน
เท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่าง
พระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่
คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยกับร่าง
พระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 81

- ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับคณะกรรมการร่วมกัน
ไม่ว่าอีกสภาหนึ่งจะได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วหรือไม่ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้
ก่อน (ตามมาตรา 137 ของรัฐธรรมนูญ)

(3) สภาผู้แทนราษฎรสามารถยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้
ขึ้นพิจารณาใหม่ได้ตามแต่ละกรณี ดังนี้

ก) ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ถูกยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติ
ทั่วไป สภาผู้แทนราษฎรสามารถยืนยันร่างพระราชบัญญัติเมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่
วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรสำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา 137 (2)
หรือวันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา 137 (3)

ข) ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ถูกยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถยื่นยันร่างพระราชบัญญัติเมื่อพ้นสิบวัน¹⁶นับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรสำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา 137 (2) หรือวันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา 137 (3)

ค) ภายใต้บังคับมาตรา 143 วรรคสี่ กล่าวคือ ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถยกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที

ง) การลงมติยื่นยันร่างด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาและให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 81 (ตามมาตรา 138 ของรัฐธรรมนูญ)

(4) ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใด คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้มิได้ โดยถ้าสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป (ตามมาตรา 139 ของรัฐธรรมนูญ)

(5) ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลายี่สิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาถึงวุฒิสภา ให้ถือว่าวุฒิสภาเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีที่พ้นยี่สิบวันและในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 81 ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถยกร่างฉบับนั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที โดยให้นำความในมาตรา 138 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม คือ ลงมติยื่นยันด้วยคะแนนเสียง

¹⁶ เดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถยื่นยันร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินได้ทันที

มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร (ตามมาตรา 143 ของรัฐธรรมนูญ)

1.2) การพิจารณาอนุมัติพระราชกำหนด

เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่า เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน อันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาร่างพระราชกำหนดเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือ ป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ โดยเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว นายกรัฐมนตรีจึงจะนำร่างพระราชกำหนดนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้บังคับ พระราชกำหนดนั้นดังเช่นพระราชบัญญัติ โดยคณะรัฐมนตรีไม่ต้องเสนอร่างพระราชกำหนดให้รัฐสภาพิจารณาอนุมัติก่อน และเมื่อตราพระราชกำหนดแล้ว ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้น การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา กรณีไม่อนุมัติพระราชกำหนดให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยสามารถแยกเป็นประเด็นผลของการอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ได้ดังนี้

1.2.1) ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

1.2.2) ถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติ แต่สภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

1.2.3) ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติพระราชกำหนด หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนดและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป

โดยหากพระราชกำหนดต้องตกไปจะไม่กระทบต่อกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ประกาศใช้พระราชกำหนดนั้น และหากพระราชกำหนดที่ต้องตกไปมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ก็ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล (ตามมาตรา 172 ของรัฐธรรมนูญ)

โดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและพระราชกำหนดไว้ในหมวด 7 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด

1.3) การร่วมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา 132 ของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ สมาชิกวุฒิสภาจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในฐานะสมาชิกรัฐสภา กรณีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจึงควรกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่จะต้องตราขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยสมาชิกวุฒิสภาไม่มีสิทธิร่วมเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด (ตามมาตรา 132 ของรัฐธรรมนูญ)

1.4) การร่วมเสนอและร่วมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ในทางวิชาการไม่ถือว่าอำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจนิติบัญญัติ แต่เป็นอำนาจที่รับมอบมาจากรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญได้รับอำนาจมาจากอำนาจในการสถาปนารัฐธรรมนูญดั้งเดิม¹⁷ สำหรับการร่วมเสนอและร่วมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของสมาชิกวุฒิสภานั้น มาตรา 256 (1) ของรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาร่วมเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการเดิมตามที่เคยบัญญัติมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยตามมาตรา 256 (2) ของรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติให้ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภาและให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ โดยยังคงบัญญัติหลักให้การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา และบัญญัติหลักเพิ่มเติมให้ในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาตามมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญ และยังคงบัญญัติหลักตามมาตรา 256 (6) ของรัฐธรรมนูญ ให้การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้ายต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา และบัญญัติหลักเพิ่มเติมให้มีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ทั้งนี้ การ

¹⁷ มานิตย์ จุมปา, “ผู้มีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ,” *รัฐสภาสาร*, ฉบับที่ 3, ปีที่ 61, น. 14 (มีนาคม 2556). และบรรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2555) “อำนาจก่อตั้งระบบและองค์กรทางการเมือง : อำนาจในการตรารัฐธรรมนูญ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2564, จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=อำนาจก่อตั้งระบบและองค์กรทางการเมือง_%3A_อำนาจในการตรารัฐธรรมนูญ

พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนี้ ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 (ตามมาตรา 256 ของรัฐธรรมนูญ)

1.5) กรณีคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไป

กรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร หากร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบที่ตกไป ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไป ถ้ารัฐสภาเห็นชอบด้วยก็ให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไปได้ แต่คณะรัฐมนตรีต้องร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป

โดยในกรณีนี้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในข้อ 141 และข้อ 142 ของส่วนที่ 2 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไปตามมาตรา 147 ของรัฐธรรมนูญ ของหมวด 7 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด (ตามมาตรา 147 วรรคสอง รัฐธรรมนูญ)

1.6) ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังนี้

หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในการกลั่นกรองร่างกฎหมายนั้น วุฒิสภาจะต้องคำนึงมาตรา 77 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดไว้ว่า “ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผย ผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนานกฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป” ดังนั้น หากตีความคำว่า “รัฐ” มิใช่เฉพาะแต่รัฐบาลแล้ว รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา จะต้องดำเนินการตามมาตราดังกล่าวด้วย สำหรับหน้าที่และอำนาจในการกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัตินั้น ผู้เข้ารับการประเมินจะขอแยกพิจารณาเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1.6.1) เหตุใดการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับจะต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภา

เหตุผลในประเด็นนี้มาจากหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย (The Separation of Powers) ที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ อันประกอบด้วยอำนาจในการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับภายในประเทศ อำนาจในการบริหารประเทศ และอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยนั้น จะแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ฝ่าย โดยประเทศไทยตามมาตรา 2 ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” และตามมาตรา 3 ววรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ฝ่าย คือ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล โดยสามฝ่ายต่างมีความเป็นอิสระจากกันในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ก็มีกลไกที่ใช้ในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) เพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง อันจะเป็นเหตุให้ใช้อำนาจเกินขอบเขตหรือใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ โดยกลไกที่ใช้ในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) นั้นจะปรากฏอยู่ในหน้าที่และอำนาจของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เช่น หน้าที่และอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 159 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นหน้าที่และอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติที่ก้าวล่วงเข้าไปตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายบริหาร และหน้าที่และอำนาจในการเปิดอภิปรายทั่วไป ในการตั้งคณะกรรมการ และในการตั้งกระทู้ถาม เพื่อควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารด้วยเช่นกัน ส่วนหน้าที่และอำนาจของฝ่ายบริหารที่ก้าวล่วงเข้าไปตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายนิติบัญญัติ อาทิ หน้าที่และอำนาจในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ และในการรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน เป็นต้น โดยอำนาจในการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับของฝ่ายนิติบัญญัตินั้น สามารถพิจารณาได้จากมาตรา 81 ววรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า “ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา”

ทั้งนี้ หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในการกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติมีบัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติให้มีพฤษสภาขึ้นเป็นครั้งแรก และต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 จึงบัญญัติให้พฤษสภาดังกล่าวเป็นวุฒิสภามาจนถึงปัจจุบัน

1.6.2) เหตุใดการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และร่างพระราชบัญญัติจึงต้องกระทำเป็น 3 วาระ

การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และร่างพระราชบัญญัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ต้องกระทำเป็น 3 วาระ มีกำหนดไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเฉพาะส่วนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเท่านั้น ทั้งนี้ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ต้องกระทำเป็น 3 วาระ มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญครั้งแรก ตามมาตรา 85 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องกระทำเป็น 3 วาระ มีบัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 140 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และร่างพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดวาระการพิจารณาไว้ ดังนี้

ก) ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม พิจารณาเป็น 3 วาระ มีกำหนดไว้ในมาตรา 256 (2) ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภาและให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ”

ข) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พิจารณาเป็น 3 วาระ สามารถพิจารณาได้จากมาตรา 132 วรรคหนึ่ง (1) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อรัฐสภา และให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา ถ้าที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตามร่างที่เสนอตามมาตรา 131” โดยถ้อยคำที่ว่า “โดยการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา” โดยสามารถตีความได้ว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำเป็น 3 วาระ

ค) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดไว้ว่าต้องพิจารณาเป็น 3 วาระ โดยได้กำหนดให้พิจารณาเป็น 3 วาระ ครั้งแรกตามข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2476 ข้อ 20 ที่กำหนดว่า “ตามปกติที่ประชุมจักต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็น 3 วาระ” ส่วนข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562

ซึ่งเป็นข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดไว้ใน ข้อ 118 ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 143 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ”

1.6.3) การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และร่างกฎหมาย

ตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้น เป็นอันใช้บังคับมิได้” เมื่อตีความตามบทบัญญัติดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญกำหนดให้ต้องเคารพต่อหลักการเคารพลำดับชั้นของกฎหมายที่กำหนดให้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น หากฝ่ายนิติบัญญัติจะแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือตรากฎหมายขึ้น อาจต้องถูกตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างกฎหมายด้วย ทั้งนี้ การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมจะมีเฉพาะก่อนการประกาศใช้เท่านั้น ส่วนการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายจะมีการตรวจสอบทั้งก่อนกฎหมายมีผลใช้บังคับและหลังกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว โดยผลงานฉบับนี้จะกล่าวเฉพาะการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างกฎหมายมีผลใช้บังคับเท่านั้น เนื่องจากกระทบต่อหน้าที่และอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติโดยตรง ทั้งนี้ การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างกฎหมายมีผลใช้บังคับ จะมีการตรวจสอบทั้งในส่วนของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

ก) การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม นั้น เป็นไปตามมาตรา 256 (9) ของรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติว่า “ก่อนนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยตาม (7) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญตาม (7) ขัดต่อมาตรา 255 หรือมีลักษณะตาม (8) และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้” โดยหลักนี้มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นครั้งแรก

ข) การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามบททั่วไปนั้น เป็นไปตาม มาตรา 132 (2) ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า “ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็น ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ไม่มีข้อทักท้วงภายในสิบวันนับแต่วันที่รับร่างดังกล่าว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป” และ มาตรา 132 (3) ของรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ให้เสนอความเห็นไปยังรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าวในการนี้ ให้รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป” ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนอกจากจะต้องตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา 132 แล้ว ยังอาจถูกตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา 148 ได้อีก

ค) การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัตินั้น เป็นไปตามมาตรา 148 ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติใดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา 81 ของรัฐธรรมนูญ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวหรือนายกรัฐมนตรีส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวมิได้เป็นสาระสำคัญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการต่อไปตามมาตรา 81 ของรัฐธรรมนูญ

2) หน้าที่และอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายนิติบัญญัติมีหลายวิธี เช่น การแถลงนโยบายของฝ่ายบริหารต่อรัฐสภา การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก

วุฒิสภา การเปิดอภิปรายทั่วไป และการตั้งคณะกรรมการธิการ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา ดังนี้

2.1) การตั้งกระทู้ถาม

เดิมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฉบับที่ผ่าน ๆ มา จะกำหนดให้การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภามี 2 ประเภท คือ กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา และกระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา กล่าวคือ เป็นกระทู้ถามทั่วไปและกระทู้ถามด่วน

โดยมาตรา 150 ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย” จากบทบัญญัติดังกล่าว ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 หมวด 8 การตั้งกระทู้ถาม จึงได้ปรับปรุงให้เป็นกระทู้ถามเป็นหนังสือและกระทู้ถามด้วยวาจาแทน (ตามมาตรา 150 ของรัฐธรรมนูญ)

2.2) การเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมวุฒิสภา

มาตรา 153 ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ” และมาตรา 154 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 151 มาตรา 152 หรือมาตรา 153 แล้วแต่กรณี ให้กระทำได้ปีละหนึ่งครั้ง” โดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ได้กำหนดหน้าที่และอำนาจในเรื่องนี้ไว้ในหมวด 9 การเปิดอภิปรายทั่วไป (ตามมาตรา 153 ของรัฐธรรมนูญ)

2.3) การตั้งคณะกรรมการธิการ

หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในการตั้งคณะกรรมการธิการนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 129 ของรัฐธรรมนูญ โดยมีหลักการที่เปลี่ยนแปลงไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หลายประการ เช่น การสอบสวนเดิมปรับไปเป็นการสอบหาข้อเท็จจริง กำหนดให้การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษา ทั้งในการตั้งและในการดำเนินการต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกันและหากการกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริงหรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกันให้ประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ เป็นต้น

ทั้งนี้ หน้าที่และอำนาจของแต่ละสภาในการตั้งคณะกรรมการธิการ มีทั้งหน้าที่และอำนาจในด้านนิติบัญญัติ ในด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และในด้านอื่นด้วย

โดยทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการช่วยให้แต่ละสภาสามารถดำเนินงานไปด้วยความละเอียดรอบคอบและเรียบร้อยยิ่งขึ้น โดยหน้าที่และอำนาจในด้านนิติบัญญัติที่แต่ละสภาจะตั้งคณะกรรมการ เช่น ในการตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองขึ้นคณะกรรมการ หน้าที่และอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินที่แต่ละสภาจะตั้งคณะกรรมการ เช่น การตั้งคณะกรรมการเพื่อสอบหาข้อเท็จจริงอาทิ คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามญัตติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอหรือการมอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาสอบหาข้อเท็จจริง และหน้าที่และอำนาจในด้านอื่น เช่น การตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอรายชื่อให้ดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย เป็นต้น

โดยหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในเรื่องนี้ มีบัญญัติไว้ในมาตรา 128 วรรคสอง และมาตรา 129 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

มาตรา 128 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “ในข้อบังคับตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้น โดยตรง ร่วมเป็นกรรมการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด และในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ต้องกำหนดให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวร่วมเป็นกรรมการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด”

มาตรา 129 ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ หรือคณะกรรมการร่วมกันตามมาตรา 137 เพื่อกระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการจัดตั้งคณะกรรมการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน ในกรณีที่มีการกระทำการ การสอบหาข้อเท็จจริงหรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้แต่การเรียกเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนการวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดี หรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสารหรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการเรียก

ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบเว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี มีมติมิให้เปิดเผย

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 124 ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และผู้ปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย

กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 128 ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

จากมาตรา 129 ของรัฐธรรมนูญ ดังกล่าว ได้มีการบัญญัติความเพิ่มขึ้นใหม่จำนวน 3 วรรค คือ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคหก และยังมีการแก้ไขในหลักการสำคัญอีกหลายหลักการ ดังนี้

2.3.1) วรรคหนึ่ง กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจในการตั้งสมาชิกของแต่ละสภาเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลภายนอกเพื่อตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญและคณะกรรมการร่วมกันตามมาตรา 137 ได้ รวมทั้งเป็นการกำหนดหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการของคณะกรรมการที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา เพื่อให้กลไกการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหน้าที่และอำนาจใน

การดำเนินการของคณะกรรมการที่เปลี่ยนแปลงไป คือ “การสอบสวน” เปลี่ยนไปเป็น “การสอบหาข้อเท็จจริง”

2.3.2) **วรรคสอง** กำหนดหลักการขึ้นใหม่ โดยกำหนดให้การดำเนินการของคณะกรรมการ ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน และหากการดำเนินการของคณะกรรมการมีความเกี่ยวข้องกันให้ประธานของแต่ละสภาเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินการให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

2.3.3) **วรรคสาม** กำหนดให้การทำหน้าที่ของคณะกรรมการในกรณีการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้นั้น โดยประสงค์ให้คณะกรรมการสามัญและคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรง

2.3.4) **วรรคสี่** กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจในการเรียกเอกสารหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ โดยอำนาจในการเรียกเอกสาร หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นดังกล่าว มิให้ใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนการวิพิจารณาพิพากษาอรรถคดี หรือการบริหารงานบุคคลของศาล เพื่อให้กระบวนการวิพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของศาลมีความเป็นอิสระ

2.3.5) **วรรคห้า** เพื่อให้การทำหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการ สอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษา ต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของคณะกรรมการ

2.3.6) **วรรคหก** ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณีของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี มีมติมิให้เปิดเผย เพื่อเป็นการสะท้อนให้ประชาชนเห็นถึงความโปร่งใส สุจริต และตรวจสอบได้ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ เพื่อเป็นหลักประกันว่าการดำเนินงานของคณะกรรมการจะยึดถือเอาประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ

2.3.7) **วรรคเจ็ด** เป็นการกำหนดเอกสิทธิ์ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และผู้ปฏิบัติตามคำเรียกตามวรรคสี่ด้วย

2.3.8) **วรรคแปดและวรรคเก้า** เกี่ยวข้องกับสภาผู้แทนราษฎร โดยกำหนดให้กรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละ

พรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร และในพรรคก็อ้างกำหนดให้ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามพรรคแปรแทน (ตามมาตรา 128 และมาตรา 129 ของรัฐธรรมนูญ)

ส่วนหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการในการตั้งคณะอนุกรรมการ เป็นไปตามข้อ 89 ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ดังนี้

“ข้อ 89 คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรคสอง และข้อ 175 รวมทั้งคณะกรรมการวิสามัญตามข้อ 81 และข้อ 82 อาจตั้งคณะอนุกรรมการได้ไม่เกิน คณะละสี่คณะ ประกอบด้วยอนุกรรมการคณะละไม่เกินสิบสองคน ซึ่งเลือกจากรายชื่อที่กรรมการ เสนอ เพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ตามแต่จะมอบหมาย โดย คณะอนุกรรมการในคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรคสอง ต้องมีคณะอนุ กรรมการคณะหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือ คณะกรรมการที่วุฒิสภามีมติให้ตั้งขึ้นตามญัตติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ อาจตั้งคณะอนุกรรมการได้ไม่ เกินสามคณะ คณะละไม่เกินสิบสองคน ซึ่งเลือกจากรายชื่อที่กรรมการเสนอ เพื่อดำเนินการตามที่ คณะกรรมการมอบหมายและภายในเวลาที่กำหนด

ประธานและรองประธานคนใดหนึ่งในคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ต้องตั้งจากสมาชิกที่เป็นกรรมการในคณะนั้น แต่สำหรับประธานคณะอนุกรรมการ ในคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ จะตั้งจากกรรมการในคณะนั้น ที่เป็นสมาชิกหรือไม่ก็ได้

คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด

ให้นำความในข้อ 86 ข้อ 87 ข้อ 92 และข้อ 102 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

3) หน้าที่และอำนาจในการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

โดยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ บัญญัติให้วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ คือ ผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ส่วนที่บัญญัติไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น การเห็นชอบประธานศาลปกครองสูงสุด และตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 การเลือกคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 เป็นต้น (ตามหมวด 11 และหมวด 12 ของรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติของกฎหมาย)

4) หน้าที่และอำนาจในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร

สำหรับหน้าที่และอำนาจในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบหรือมีเหตุอื่นใด โดยวุฒิสภาสสามารถประชุมวุฒิสภาได้ 6 กรณีเท่านั้น คือ กรณีที่ต้องดำเนินการตามมาตรา 17 มาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 หรือมาตรา 177 และกรณีที่ต้องพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (ตามมาตรา 126 ของรัฐธรรมนูญ)

2.2.3 หน้าที่และอำนาจใดของวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภาที่ควรกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา

หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาที่ควรกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา นั้น บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภามีบัญญัติไว้ใน มาตรา 128 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับเรื่อง ดังต่อไปนี้

- การเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา
- เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการสามัญแต่ละชุด
- การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ
- วิธีการประชุม
- การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
- การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
- การเสนอญัตติ
- การปรึกษา
- การอภิปราย
- การลงมติ

- การบันทึกการลงมติ
- การเปิดเผยการลงมติ
- การตั้งกระทู้ถาม
- การเปิดอภิปรายทั่วไป
- การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย
- การอื่นที่เกี่ยวข้อง
- การตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมาธิการ และ
- กิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

เมื่อนำข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 มาพิจารณาประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ทั้งในส่วนของบททั่วไปและบทเฉพาะกาล ดังนั้น วุฒิสภาชุดแรก ตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญ จึงควรตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 โดยแบ่งหมวดเป็นดังนี้

- หมวด 1 การเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา
- หมวด 2 หน้าที่และอำนาจของประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา และเลขาธิการวุฒิสภา
- หมวด 3 การประชุมวุฒิสภา ซึ่งประกอบไปด้วย
 - ส่วนที่ 1 วิธีการประชุม
 - ส่วนที่ 2 การเสนอญัตติ
 - ส่วนที่ 3 การอภิปราย
 - ส่วนที่ 4 การลงมติ (บันทึกการลงมติและการเปิดเผยการลงมติตามมาตรา 128 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ในส่วนนี้)
- หมวด 4 กรรมาธิการ
- หมวด 5 การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
- หมวด 6 การให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง
- หมวด 7 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด
 - ส่วนที่ 1 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
 - ส่วนที่ 2 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไปตามมาตรา 147 ของรัฐธรรมนูญ
 - ส่วนที่ 3 การพิจารณาพระราชกำหนด

- หมวด 8 การตั้งกระทู้ถาม
 - ส่วนที่ 1 บททั่วไป
 - ส่วนที่ 2 กระทู้ถามเป็นหนังสือ
 - ส่วนที่ 3 กระทู้ถามด้วยวาจา
- หมวด 9 การเปิดอภิปรายทั่วไป
- หมวด 10 ภารกิจด้านการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ
- หมวด 11 การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย
- หมวด 12 บทสุดท้าย
- บทเฉพาะกาล

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - สกุล	นายสิทธิวรชัย ศรีไหม
ตำแหน่งปัจจุบัน	นิติกรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ กิจการรุฒิสภา สำนักกรรมการ 3
คุณวุฒิการศึกษา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ชื่อหน่วยงาน	สำนักงานเลขาธิการรุฒิสภา
สถานที่ติดต่อ	1193 หมู่บ้านรามอินทราวิเวศน์ ถนนรามอินทรา แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220
หมายเลขโทรศัพท์	ที่ทำงาน 02-831-9240, ที่บ้าน -, มือถือ 08-4639-9229